

Dodatek č. 2 k ŠVP ZV

Název vzdělávacího programu: **Škola mnoha možností – Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání**

Upravený ŠVP ZV se zapracovanými změnami v souladu s RVP ZV dle Opatření MŠMT

č.j.: MSMT-40117/2020-4

Předkladatel: **Základní škola a mateřská škola Proseč, okres Chrudim, IČO: 75018772**

IZO: 102 142 564 REDIZO: 650 051 653

Adresa školy: Základní škola a mateřská škola Proseč, Rybenská 260, 539 44 Proseč

Telefon: 469 321 291

E- mail: skola@zsprosec.cz

Webové stránky: www.zsprosec.cz

Zřizovatel: **Město Proseč, náměstí Dr. Tošovského 18, 539 44 Proseč**

Telefon: 469 321 137

E-mail: mesto@prosec.cz

Webové stránky: www.mestoprosec.cz

Koordinátor ŠVP ZV: Mgr. Lenka Tomášková

Ředitelka školy: Mgr. Romana Pešková

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2024

Dodatek k ŠVP ZV č. 2 projednán Radou školy dne 29. 8. 2024 a zapsán pod č. j. ZŠ - 190/24 - VZ

.....
Mgr. Romana Pešková, ředitelka školy

.....
razítko školy

Tímto dodatkem se upravují některé části stávajícího dokumentu ŠVP ZV Škola mnoha možností ZŠ a MŠ Proseč, okres Chrudim platného od 1. 9. 2022 a projednaného Radou školy dne 31. 8. 2022, který je zapsán pod č. j. ZŠ - 463/22 - VZ. Tento dodatek je v souladu se zněním upraveného RVP ZV dle Opatření MŠMT č. j.: MSMT-40117/2020-4.

Úpravy

1. Od školního roku 2024/25 z důvodu nedostatků financí nebudou součástí našeho ŠVP školní projekty Po stopách významných osobností regionu a GO program. Tyto projekty budou nabízeny nad rámec ŠVP a náklady spojené s účastí na těchto projektech budou hrazeny účastníky v plné výši.
2. Od školního roku 2024/25 bude vyučován nový předmět osobnostně sociální výchova. V tomto předmětu, který se bude vyučovat ve všech ročnících v časové disponibilní dotaci 1 hod./týden na 1. stupni a v časové disponibilní dotaci 0,5 hod./týden (tj. 1 vyučovací hodina za 14 dní) na 2. stupni a který bude povinný pro všechny žáky, se realizuje průřezové téma osobnostně sociální výchova, dále je do něj integrována část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, a to obsahu tematického okruhu Svět práce. (viz příloha)
3. Dále nebude vyučován předmět volba povolání, který byl utvořen ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, a to ze vzdělávacího obsahu tematického okruhu Svět práce. Tento vzdělávací obsah i dílčí výstupy jsou integrovány do nově vzniklého předmětu osobnostně sociální výchova.
4. Od školního roku 2024/25 nebudou z důvodu snížení PH max. vyučovány nepovinné předměty přípravný pěvecký sbor, pěvecký sbor a sborový zpěv. Tyto předměty budou nabídnuty jako zájmové útvary.

Těmito změnami se mění tabulace učebního plánu včetně poznámek.

5. 1. Tabulace učebního plánu

5. 1. 1. Tabulace učebního plánu – 1. stupeň – 1. a 2. období – povinné předměty

Učební plán pro 1. stupeň									
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučovací předmět	Ročník					Celkem předměty	
			1.	2.	3.	4.	5.		
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	7+1	7+1	7	7	7	35	+2
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	+1	+1	3	3	3	9	+2
Matematika a její aplikace		Matematika	4	4+1	4+1	4+1	4+1	20	+4
Informatika		Základy informatiky				<u>1</u>	1	<u>2</u>	
Člověk a jeho svět	Vlastivěda					1	1	+1	11+6
	Přírodověda					2	1		
	Prvouka		2	2	2				
	Osobnostně sociální výchova		+1	+1	+1	+1	+1		
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	1	1	1	1	1	12	
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	1	1	2	1	2		
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2	2	10	
Člověk a svět práce		Pracovní činnosti	1	1	1	1	1	5	

Celková povinná časová dotace	21	22	24	25	26	118
-------------------------------	----	----	----	----	----	-----

5. 1. 1. 1. Poznámky k učebnímu plánu 1. a 2. období – povinné předměty

Český jazyk

Předmět je v 1. a 2. ročníku posílen o 1 vyučovací hodiny týdně z disponibilní časové dotace, která je využita především k rozvoji čtenářských dovedností.

Anglický jazyk

Třídy ve 3. až 5. ročníku jsou děleny na skupiny ve všech vyučovacích hodinách tohoto předmětu. Výuka anglického jazyka je posílena v 1. a 2. třídě o jednu disponibilní hodinu.

Matematika

Předmět je ve 2. - 5. ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu týdně z disponibilní časové dotace.

Základy informatiky

Předmět se vyučuje ve 4. a 5. ročníku 1 hodinu týdně. Osnovy tohoto předmětu jsou pro 5. ročník nastaveny tak, aby odpovídaly předpokládaným znalostem a dovednostem žáků v této oblasti.

Vlastivěda

Předmět je v 5. ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu týdně.

Tělesná výchova

Ve 3. ročníku probíhá výuka plavání.

Dopravní výchova

Dopravní výchova se realizuje ve 4. a 5. ročníku, a to ve spolupráci s Dopravním hřištěm - Středisko volného času v Litomyšli.

Tělesná výchova

Základní plavecká výuka se uskutečňuje ve 3. ročníku 20 hodin a ve 4. ročníku také 20 hodin.

Osobnostně sociální výchova

Předmět se vyučuje v každém ročníku 1 hodinu týdně z disponibilní časové dotace.

5. 1. 2. Tabulace učebního plánu – 1. stupeň – 1. a 2. období – nepovinné předměty

Nepovinné předměty - nabídka		Ročník	Časová dotace	Realizováno
Náboženství katolické	N	1. – 5.	1	x

5. 1. 3. Tabulace učebního plánu – 2. stupeň – 3. období – povinné předměty

Učební plán pro 2. stupeň							
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučovací předmět	Ročník				Celkem předměty
			6.	7.	8.	9.	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	4 + 1	4 + 0,5	4 + 1	3 + 2	15 + 4,5
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	3	3	3	3	12
	Další cizí jazyk	Německý jazyk		2	2	2	6
Ruský jazyk							
Matematika a její aplikace		Matematika	4 + 1	4 + 1	4 + 0,5	3 + 2	15 + 4,5
Informatika		Informatika	1	1	1	1	4
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	1	1 + 1	2	2	10 + 1 + 1*
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	1	1	1	1	

	Osobnostně sociální výchova	Osobnostně sociální výchova	+0,5*	+0,5*			
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika a její aplikace	2	2	1 + 1	1	20 + 4 + 1*
	Chemie	Chemie			2	2	
	Přírodopis	Přírodopis	1 + 1	1 + 1	1 + 1*	1	
	Zeměpis	Zeměpis	2	2	1	1 + 1	
Umění a kultura	Hudební výchova	Výchova k hudebnosti	1	1	1	1	9
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	2	1	1	1	
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná výchova	2	2	2	2	8
	Výchova ke zdraví	integrováno	*				
Člověk a svět práce	Osobnostně sociální výchova				+ 0,5	+ 0,5	3 + 1
	Pracovní činnosti		1	1	1		
Volitelné předměty					+ 1	+ 2	+3
Celková povinná časová dotace			28	30	32	32	122

5. 1. 3. 1. Poznámky k učebnímu plánu 3. období – povinné předměty

Český jazyk a literatura

Předmět je v 6. a 8. ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu týdně, v 7. roč. o 0,5 vyučovací hodiny a v 9. roč. o 2 vyučovací hodiny z disponibilní časové dotace. Tato časová dotace slouží k upevnování učiva, k práci s literárními texty a rozvoj čtenářských a pisatelských dovedností. Třídy v 6. až 9. ročníku jsou děleny na skupiny ve všech vyučovacích hodinách tohoto předmětu.

Anglický jazyk

Třídy v 6. až 9. ročníku jsou děleny na skupiny ve všech vyučovacích hodinách tohoto předmětu.

Další cizí jazyk

Žákům v 7. až 9. ročníku je nabídnut k výběru další cizí jazyk jako povinný v rozsahu 2 hodiny týdně v každém ročníku, a to *Německý jazyk a Ruský jazyk*.

Matematika

Předmět je v 6. až 7. ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu týdně, v 8 roč. o 0,5 vyučovací hodiny a v 9. roč. o 2 vyučovací hodiny z disponibilní časové dotace. Tato dotace je využívána na procvičování a upevňování probraného učiva. Třídy v 6. až 9. ročníku jsou děleny na skupiny ve všech vyučovacích hodinách tohoto předmětu.

Informatika

Předmět se vyučuje v 6. - 9. ročníku 1 hodinu týdně. Osnovy tohoto předmětu jsou v jednotlivých ročnících nastaveny tak, aby odpovídaly předpokládaným znalostem a dovednostem žáků v této oblasti.

Přírodopis

Do předmětu je integrována část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví, (podrobný popis integrované části vzdělávacího obsahu je součástí osnov předmětu Přírodopis), proto je v 8. ročníku předmět posílen o 1 vyučovací hodinu čerpanou z celkové časové dotace 10 hodin určené pro vzdělávací oblast Člověk a zdraví a v 6. a 7. ročníku je posílen o 1 vyučovací hodinu týdně z disponibilní časové dotace. Tato dotace je využívána na procvičování a upevňování probraného učiva.

Zeměpis

Předmět je v 9. ročníku posílen o 1 vyučovací hodinu týdně z disponibilní časové dotace. Tato dotace je využívána na procvičování a upevňování probraného učiva.

Tělesná výchova

Do předmětu je integrována malá část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví, (podrobný popis integrované části - 1 výstup - vzdělávacího obsahu je součástí osnov předmětu Tělesná výchova).

Výchova ke zdraví

Vzdělávací obsah tohoto vzdělávacího oboru je integrován do předmětů: Osobnostně sociální výchova, Přírodopis a Tělesná výchova. Podrobný popis integrovaných částí vzdělávacího obsahu je uveden v osnovách zmíněných předmětů.

Pracovní činnosti

Předmět pracovní činnosti se vyučuje v 6. až 8. ročníku 1 vyučovací hodinu týdně. V 6. a 7. ročníku jsou ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce žákům nabídnuty tematické okruhy Práce s technickými materiály a Pěstitelské práce, chovatelství. V 8. ročníku jsou ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce žákům nabídnuty tematické okruhy: Práce s technickými materiály a Příprava pokrmů.

Osobnostně sociální výchova

Tento povinný předmět, ve kterém se realizuje průřezové téma osobnostně sociální výchova, dále je do něj integrována část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, a to obsahu tematického okruhu Svět práce, se vyučuje v 6. a 7. ročníku 0,5 hodinu/týden (tj. 1 vyučovací hodina za 14 dní) čerpanou z celkové časové dotace 10 hodin určené pro vzdělávací oblast Člověk a zdraví, neboť je tato oblast do něj integrována. V 8. a 9. ročníku je vyučován časovou dotací 0,5 hod./týden (tj. 1 vyučovací hodina za 14 dní) z disponibilní časové dotace a je do něj integrován tematický okruh Svět práce ze vzdělávacího oboru Člověk a svět práce.

5. 1. 4. Tabulace učebního plánu ZŠ – 1. a 2. stupeň – povinné předměty

Učební plán ZŠ					
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obory	Vyučovací předmět		1. stupeň	2. stupeň
				1. - 5. ročník	6. - 9. ročník
				Minimální časová dotace + DH + integrace*	
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	Český jazyk a literatura	ČJ	35 + 2	15 + 4,5
	Cizí jazyk	Anglický jazyk	AJ	9 + 2	12
	Další cizí jazyk	Německý jazyk	NJ		6
		Ruský jazyk	RJ		
Matematika a její aplikace	Matematika	Matematika	M	20 + 4	15 + 4,5

Informatika		Základy informatiky	ZI	2	
		Informatika	I		4
Člověk a jeho svět		Vlastivěda	VL	11 + 6	
		Přírodověda	PŘ		
		Prvouka	PRV		
		Osobnostně sociální výchova	OSV		
Člověk a společnost	Dějepis	Dějepis	D		10 + 1 + 1*
	Výchova k občanství	Výchova k občanství	VO		
	Osobnostně sociální výchova	Osobnostně sociální výchova	OSV		
Člověk a příroda	Fyzika	Fyzika a její aplikace	FA		20 + 4 + 1*
	Chemie	Chemie	CH		
	Přírodopis	Přírodopis	P		
	Zeměpis	Zeměpis	Z		
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	HV	12	9
		Výchova k hudebnosti	VH		
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	VV		
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	Tělesná výchova	TV	10	8
	Výchova ke zdraví	Integrováno *			
Člověk a svět práce		Pracovní činnosti	PČ	5	3
		Osobnostně sociální výchova	OSV		+ 1
Volitelné předměty					+ 3
Celková povinná časová dotace				118	122

5. 1. 5. Tabulace učebního plánu – 2. stupeň – 3. období – nepovinné předměty

Nepovinné předměty - nabídka		Ročník	Časová dotace	Realizováno
Náboženství katolické	NK	6. – 9.	1	x
Školní časopis	ŠČ	6. – 9.	1	x

5. Od školního roku 2024/25 se bude předmět výchova k občanství v 9. roč. vyučovat dle tohoto dodatku.

Výchova k občanství

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím předmětu

Do předmětu Výchova k občanství je integrována část vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví

Vzdělávací oblast předmětu

- vytváření kvalit souvisejících se sociální realitou
- sebepoznání a poznávání druhých lidí – své i jejich chování, jednání
- vztahy v rodině v návaznosti na obec, stát, státní a politické orgány a instituce
- respektování mravních principů společenského soužití
- odpovědnost za vlastní názory, skutky i jejich důsledky
- rozvoj občanského a právního vědomí
- osobní a občanská odpovědnost a podíl na životě demokratické společnosti

Časová dotace

- 6. - 9. ročník 1 hodiny týdně

Místo výuky

- třídy
- učebna PC
- školní areál
- prostory mimo školu

Mezipředmětové vztahy

Vyučovací předmět výchova k občanství je úzce spjat s dalšími vyučovacími předměty :

- **Zeměpis** – orientace v prostoru, územní rozsah a poloha států, zeměpisná poloha ČR
- **Matematika, fyzika, přírodopis, chemie** – vědecké poznatky, rozvoj vědy a techniky, vynálezci, objevitelé
- **Výtvarná výchova** – umělecká díla a umělci
- **Hudební výchova** – významní skladatelé
- **Jazyky** – významní spisovatelé a jejich tvorba
- **Dějepis** – historie lidstva, historický vývoj naší země, významné osobnosti
- **Tělesná výchova** – slavní sportovci

Průřezová témata

- OSV – 1.1 Rozvoj schopnosti poznávání – 7. ročník
- OSV – 1.2 Sebepoznání a sebepojetí – 6. a 7. ročník

- OSV – 1.3 Seberegulace a sebeorganizace – 7. ročník
- OSV – 1.4 Psychohygienu – 7. ročník
- OSV – 2.2 Mezilidské vztahy – 6. ročník
- OSV – 3.1 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – 6. ročník
- OSV – 3.2 Hodnoty, postoje, praktická etika – 6. a 7. ročník
- VDO – 1 Občanská společnost a škola – 6. ročník
- VDO – 2 Občan, občanská společnost a stát – 6. a 8. ročník
- VDO – 3 Formy participace občanů v politickém životě – 8. ročník
- VDO – 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – 8. ročník
- VMEGS – 2 Objevujeme Evropu a svět – 9. ročník
- VMEGS – 3 Jsme Evropané- 9. ročník
- MuV – 1 Kulturní diference – 6. a 7. ročník
- MuV – 3 Etnický původ - 6. a 7. ročník
- MuV – 4 Multikulturalita – 6. ročník
- MuV – 5 Princip sociálního smíru a solidarity – 6. a 7. ročník
- EV – 4 Vztah člověka k prostředí – 7. ročník

Výchovné a vzdělávací strategie uplatňované ve vyučování pro rozvoj klíčových kompetencí

Ve vyučovacím předmětu výchova k občanství využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- aby je práce bavila a bavila i učitele (zařazováním modelových scének, vytvářením názorných pomůcek atd.)

- postup od lehčího k složitějšímu, od známého k neznámému, od školy, přes obec, region, vlast až k Evropě a světu.
- uplatnit získané poznatky v běžném životě ve škole i mimo ni
- pracovat s informacemi (texty, obrazové materiály, přehledy s využitím internetu, tisku atd.)
- organizovat si svou práci a dokončovat ji v dohodnuté kvalitě a termínu.
- být odpovědní za svou práci a učení.
- prezentovat výsledky své práce, například v školním časopisu či projektech
- hodnocení a sebehodnocení, spoluvytvářet kritéria
- účastnit se situací, ve kterých každé dítě může zažít úspěch
- dojít k řešení a závěrům sami

Kompetence k řešení problému

- plnění úkoly, které je možno řešit různými postupy a kde lze kombinovat informace z různých zdrojů.
- motivaci problémovými úlohami z praktického života a bezprostředního okolí (prostředí školy, obce)
- porovnávání nalezených řešení, jejich podobných i odlišných znaků
- obhajovat různá řešení problému, opírat svá tvrzení o argumenty a být zodpovědný za svá rozhodnutí
- rozvíjení schopnosti problém rozpoznat, pojmenovat ho ve všech jeho fázích, rozlišit důležité od nepodstatného a umět vyvodit závěr
- řešit problémy společně a učit se navzájem (např. v projektech, skupinách, dvojicích)

Kompetence komunikativní

- cvičit vhodnou komunikaci se spolužáky, s učiteli i ostatními dospělými ve škole i mimo školu (scénky, modelové situace, v praxi)
- výběr širokospektrálních odpovědí na otevřené otázky
- tvorbu smysluplných otázek a odpovědí
- obhajovat vhodnou formou své názory a výsledky své práce, respektovat názory jiných

- komunikaci mezi žáky různých ročníků (dotazníky, ankety mezi žáky jiných ročníků k problematice učiva Vko)
- výstižnou formulaci sebehodnocení a hodnocení spolužáků
- rozvíjet orientaci se v textu, třídít informace a vlastními slovy formulovat hlavní myšlenky
- vzájemnou komunikaci k danému problému, vyjádření myšlenky a názoru kultivovaným ústním i písemným projevem
- komunikaci s jinými školami v rámci e – Twinningu (evropská integrace, globalizace)
- shromažďování informací z různých zdrojů (knihy, tisk, TV, rozhlas internet)
- rozvoj slovní zásoby a spisovného vyjadřování
- využití kooperativního učení a spolupráce při vyučování i mimo něj

Kompetence sociální a personální

- respektování společně dohodnutých pravidel
- práci ve skupinách, ve dvojicích, práci v týmu
- vzájemné učení
- poznávání různých sociálních rolí na praktických cvičeních a modelových situacích
- střídání rolí při skupinové práci
- vážit si sami sebe a zároveň respektovat a tolerovat ostatní, rozvíjet svou schopnost empatie, upevňovat přátelské vztahy
- ke spolupráci a tvořivé práci využívat zajímavé metody – myšlenkové mapy, brainstorming...
- rozvíjení respektu k práci a úspěchu druhých
- prostřednictvím školního parlamentu se spolupodílet chodu školy (vznášet návrhy, dotazy, připomínky atd. a žádat na ně odpověď)

Kompetence občanské

- společně stanovovat pravidla chování , na která navazuje školní řád atd.
- uvědomění si odpovědnosti za své chování a jednání

- třídění odpadu a ochranu životního prostředí a prakticky naplňovat motto: „Zachovejme naši planetu budoucím generacím v použitelném stavu“
- poznávání národních, kulturních a historických tradic jiných zemí, etnických skupin (evropská integrace, globalizace)
- rozvoj tolerance a ohleduplnosti k ostatním lidem, k jejich kulturním, náboženským a sociálním odlišnostem
- uplatňování jejich práv, ale zároveň plnění povinností
- prostřednictvím školního parlamentu se spolupodílet chodu školy (vznášet návrhy, dotazy, připomínky atd. a žádat na ně odpověď)

Kompetence pracovní

- účastnit se besed s lidmi vykonávajícími zajímavá povolání
- odhalovat a poznávat jejich vlohy a předpoklady pro další vzdělávání a učit se odhadovat vlastní reálné možnosti
- procvičovat vnímání pracovních pokynů a řídit se jimi při práci
- na modelových situacích zkoušet praktické činnosti a úkoly z běžného života
- rozvoj manuální zručnosti a dovednosti, používání pracovních nástrojů (vybarvování, stříhání, lepení...)

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, utváření a upevňování vědomí přináležitosti k evropské kultuře
- odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promýšlení jejich souvislostí a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- utváření pozitivního hodnotového systému opřené o historickou zkušenost

- rozlišování mýtů a skutečnosti, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke snaze o objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
- rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života; k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům; k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
- utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci
- utváření pozitivních vztahů k opačnému pohlaví v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití; ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

Očekávané výstupy

Na konci 3. období základního vzdělání žák:

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

- VO-9-1- 01:1 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- VO-9-1- 02:2 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- VO-9-1–03:3 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- VO-9-1-04:4 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem
- VO-9-1-05:5 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- VO-9-1-06:6 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VO-9-1- 04p:4a respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
- VO-9-1- 04p:4b uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem
- VO-9-1- 05p:5a rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
- VO-9-1–05p:5b respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritních skupin ve společnosti
- VO-9-1- 06p:6 je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie

Učivo

- naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život
- naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku

- naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny
- kulturní život – rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice, masová kultura, prostředky komunikace
- lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti
- vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti
- zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování
- ČLOVĚK JAKO JEDINEC
- VO-9-2-01:7 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
- VO-9-2-02:8 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- VO-9-2-03:9 rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- VO-9-2-04:10 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VO-9-2-01p:7 chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
- VO-9-2-04p:10 formuluje své nejbližší plány

Učivo

- podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál

- vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí
- osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji

ČLOVĚK, STÁT A HOSPODÁŘSTVÍ

- VO-9-3-01:11 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
- VO-9-3-02:12 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti
- VO-9-3-03:13 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
- VO-9-3-04:14 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
- VO-9-3-05:15 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
- VO-9-3-06:16 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- VO-9-3-07:17 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VO-9-3-02p:12a stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- VO-9-3-02p:12b sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti
- VO-9-3-03p:13 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet

- VO-9-3-04p:14 uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům
- VO-9-3-07p:17 uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany

Učivo

- majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví
- peníze – formy placení;
- hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní
- banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků
- principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu ČLOVĚK, STÁT A PRÁVO
- VO-9-4-01:18 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- VO-9-4-02:19 rozlišuje a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- VO-9-4-03:20 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- VO-9-4-04:21 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- VO-9-4-05:22 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod
- VO-9-4-06:23 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- VO-9-4-07:24 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci
- VO-9-4-08:25 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování
- VO-9-4-09:26 rozlišuje a porovná úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů

- VO-9-4-10:27 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- VO-9-4-11:28 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VO-9-4-02p:19a má základní znalosti o podstatě a fungování demokratické společnosti
- VO-9-4-02p:19b chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
- VO-9-4-02p:19c uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
- VO-9-4-04p:21 zná základní práva a povinností občanů
- VO-9-4-05p:22a na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
- VO-9-4-05p:22b uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
- VO-9-4-08p:25 uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
- VO-9-4-09p:26a uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- VO-9-4-09p:26b vyřizuje své osobní záležitosti vč. běžné komunikace s úřady; v případě potřeby požádá vhodným způsobem o radu
- VO-9-4-10p:27a rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
- VO-9-4-10p:28b v krizových situacích využívá služeb pomáhajících organizací

Učivo

- právní základy státu – znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR; Ústava ČR; složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu
- státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly
- principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus; význam a formy voleb do zastupitelstev

- lidská práva – základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace
- právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů
- protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví
- právo v každodenním životě – důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady

MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

- VO-9-5-01:29 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
- VO-9-5-02:30 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky
- VO-9-5-03:31 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VO-9-5-01p:33a uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování

Učivo

- evropská integrace – podstata, význam, výhody; Evropská unie a ČR
- globalizace – projevy, významné globální problémy

Vzdělávací oblast:	Člověk a společnost
Vzdělávací obor:	Výchova k občanství
Vzdělávací předmět:	Výchova k občanství

Období – ročník:	3. období – 9. ročník
------------------	------------------------------

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,M PV)	Poznámky
---------------	---------------	-------	---------------------------------	----------

<i>Právní řád České republiky</i>				
- 1. uvede příklady právních ustanovení, která se na něj vztahují 2. uvede příklady jednání, která jsou porušením právních ustanovení 3. diskutuje o důsledcích porušování právních ustanovení a postihování trestných činů	25	Význam a funkce právního řádu Orgány právní ochrany občanů Soustava soudů Základní nástroje práva		
- 1. vyjmenuje orgány právní ochrany občanů 2. na příkladu popíše činnost konkrétního orgánu právní ochrany občanů 3. uvede příklad spolupráce orgánů právní ochrany	26	Právní norma, publikování právních předpisů		
	<u>26</u>	Soudnictví - český právní systém		
	27	Druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postižitelnost		

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí rozdíl mezi pouze nemorálním chováním, přestupkem a trestným činem - 4. vyjmenuje orgány soudní moci ČR a popíše jejich činnost - 1. vysvětlí, co je protiprávní jednání, co je přestupek a co je trestný čin <ul style="list-style-type: none"> 2. uvede příklady protiprávního jednání v podobě přestupků 3. uvede příklady protiprávního jednání v podobě trestných činů 1. uvede příklady korupčního jednání <ul style="list-style-type: none"> 2. diskutuje o příčinách, které vedou osoby ke korupčnímu jednání, a o důsledcích, které z tohoto jednání plynou pro všechny zúčastněné - 1. vysvětlí, proč je důležitá právní úprava společenských vztahů <ul style="list-style-type: none"> 2. popíše způsoby vzniku a zániku vlastnictví 3. popíše vznik a zánik pracovního poměru 4. pojmenuje podstatné náležitosti pracovní smlouvy 5. vlastními slovy objasní právní a společenskou roli instituce manželství 	<p>23</p> <p>28</p>	<p>Porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví</p> <p>Korupční jednání</p> <p>Význam právních vztahů</p> <p>Důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající</p> <p>Styk s úřady</p>		
---	---------------------	--	--	--

1. na příkladu objasní práva a povinnosti při osobní přepravě 2. na příkladu objasní práva a povinnosti při nákupu 3. na příkladu objasní práva a povinnosti při opravě či pronájmu věci 4. na příkladu objasní důsledky jednoduchých právních úkonů				
---	--	--	--	--

6. Od školního roku 2024/25 se bude předmět pracovní činnosti v 8. roč. vyučovat dle tohoto dodatku.

Vzdělávací obor:	Člověk a svět práce
Vyučovací předmět:	Pracovní činnosti
Období – ročník:	3. období – 8. ročník

Práce s technickými materiály

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (MPV,PT)	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - jmenuje základní body řádu školní dílny, - popisuje základní pravidla pro dodržování bezpečnosti a hygieny práce v dílnách, vhodně aplikuje v dalším průběhu - vyjmenuje základní body řádu školní dílny, dovede nalézt tento nebo jiný podobný řád ve své literatuře - zhotovuje výrobek, přičemž hobluje prkénka na požadovanou šířku, jednotlivé díly spojí kolíky, výrobek slepí, povrchově upraví 	5 2	Řád školní dílny, pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví při práci Obrábění dřeva	OSV 1.5	Doporučený výrobek: rámeček na obrázky Doporučený výrobek: kovové kladívko

<ul style="list-style-type: none"> - navrhuje dřevěný výrobek spojovaný kolíky, pokouší se zhotovit jeho technický návrh a snaží se jej zhotovit - seznamuje se se základními dřevoobráběcími stroji a bezpečností při práci s nimi - Výrobek: - podle předložené technické dokumentace - vysvětluje některé způsoby průmyslového zpracování plastů (lisování, vyfukování, vytlačování, válcování) 	1			s dřevěnou násadou
<p>Výrobek: - podle předložené technické dokumentace</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznává druhy ocelových profilů - popisuje šroub a matici (názvosloví) - měří některé parametry šroubů pomocí posuvného měřítka. 	3	Zpracování plastů	EV 5.3	Doporučený výrobek: kleště na cukr
<ul style="list-style-type: none"> - provádí sekání, spojování strojních součástí šrouby, řeže závity - prokáže dovednost řezání pilkou na kov, pilování na požadovaný rozměr, vrtání, ohýbání drátu - Výrobek: - podle předložené technické dokumentace - v rámci práce na výrobku řeže ocel, piluje, vrtá, ohýbá a řeže vnitřní a vnější závit. 	4	Zpracování kovů		Doporučený výrobek: šroub s maticí
<ul style="list-style-type: none"> - Výrobek: podle předložené technické dokumentace - popisuje základní druhy průmyslových odvětví a jejich negativního vlivu na životní prostředí - vysvětluje základní členění výrobního procesu - konkretizuje organizaci výroby - pokouší se hodnotit ekonomiku výroby 	2,1			Pracuje s bezpečným el.napětím do 24 V

- ČSP-9-5-02p:12 připraví jednoduché pokrmy podle daných postupů v souladu se zásadami zdravé výživy
- ČSP-9-5-03p:13 dodržuje základní principy stolování a obsluhy u stolu
- ČSP-9-5-04p:14 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazech v kuchyni

Vzdělávací oblast:	Člověk a svět práce
Vzdělávací obor:	Člověk a svět práce
Vyučovací předmět:	Pracovní činnosti
Období – ročník:	3. období – 8 . ročník

Příprava pokrmů

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (MPV,PT)	Poznámky
<ol style="list-style-type: none"> 1. rozpozná a popíše základní vybavení kuchyně, pojmenuje jeho vlastnosti a funkce 2. popíše základní pravidla pro práci s inventářem kuchyně a se spotřebiči, své znalosti a dovednosti využije při přípravě pokrmů 3. účelně a bezpečně zachází s vybavením kuchyně 4. vybere vhodné nástroje a spotřebiče pro přípravu jednoduchého pokrmu <ol style="list-style-type: none"> 1. při práci dodržuje stanovená pravidla a zásady práce ve školní žákovské kuchyni 	11	Kuchyně – základní vybavení, udržování pořádku a čistoty		

<ol style="list-style-type: none"> 2. popíše a vysvětlí, jakým způsobem ochrání vybavení kuchyně před poškozením 3. dodrží zásady bezpečnosti při práci s kuchyňským nádobím a dalšími prostředky v kuchyni 4. poskytne první pomoc (ošetří drobná zranění, přivolá pomoc při závažnějších poraněních) 5. dodržuje hygienu práce, udržuje kuchyni čistou a bezpečnou (umývání nádobí, vypínání elektrických přístrojů...) 	14	Bezpečnost a hygiena provozu			
<ol style="list-style-type: none"> 1. vybere vhodné suroviny pro přípravu pokrmu (z nabídky, dle receptu) 2. používá recept, dodržuje logické kroky při přípravě pokrmů 3. rozpozná zdravé a nezdravé pokrmy, zná rizika spojená s konzumací nezdravých jídel 	12		Potraviny – výběr, nákup, skladování Sestavování jídelníčku		
<ol style="list-style-type: none"> 1. zná a používá při jídle základní příbory, vyjmenuje základní chody, orientuje se v základních potravinách a pochutinách, kterými se jídlo ochucuje (sůl, cukr, pepř, olej, ocet...) 2. 2. se chová společensky přijatelně doma, v jídelně, v restauraci nebo na jiném veřejném místě, kde konzumuje jídlo 3. využije své znalosti o stolování s kamarády, známými i rodiči doma, v jídelně, restauraci nebo jiném veřejném místě 4. provede základní obsluhu kamarádů, známých a rodičů u stolu 	13			Příprava pokrmů – úprava pokrmů za studena, základní způsoby tepelné úpravy, Základní postupy při přípravě pokrmů a nápojů Úprava stolu a stolování – jednoduché prostírání, obsluha a chování u stolu, slavnostní stolování v rodině, zdobné prvky a květiny na stole	

5. Od školního roku 2024/25 se bude předmět přírodopis vyučovat dle tohoto dodatku.

Přírodopis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, organizační a časové vymezení ve vyučovacím předmětu

Vzdělávací oblast předmětu

- směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o přírodu a přírodniny
- poskytuje žákům prostředky a metody pro hlubší porozumění přírodním faktům
- umožňuje poznat přírodu jako systém, jehož součásti jsou vzájemně propojeny, působí na sebe a ovlivňují se
- podporuje vytváření otevřeného myšlení, kritického myšlení a logického uvažování
- učí aplikovat přírodovědné poznatky v praktickém životě
- vede k chápání podstatných souvislostí mezi stavem přírody a lidskou činností, závislosti člověka na přírodních zdrojích
- seznamuje žáka se stavbou živých organismů

Časová dotace

- 6. ročník 2 hodiny týdně
- 7. ročník 2 hodiny týdně
- 8. ročník 2 hodiny týdně
- 9. ročník 1 hodina týdně

Místo výuky

- učebna
- učebna PC

- školní areál
- okolí školy – obce
- příležitostně v přírodovědných expozicích muzeí, v ZOO, Ekocentrum Pasička

Formy a metody práce

Užívají se podle charakteru učiva a cílů vzdělávání:

- frontální výuka s demonstračními pomůckami
- skupinová práce (s využitím přírodnin, pracovních listů, odborné literatury)
- přírodovědné vycházky s pozorováním
- krátkodobé projekty

Mezipředmětové vztahy

Vyučovací předmět přírodopis úzce souvisí s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a příroda:

- chemie: ochrana životního prostředí – chemické znečištění, chemické vlastnosti minerálů a hornin, herbicidy, pesticidy, insekticidy
- fyzika: fotosyntéza, světelná energie, sluch, zrak
- zeměpis: rozšíření živočichů a rostlin, výskyt, biotopy, CHKO, Národní parky
- základy ekologie: ochrana a tvorba životního prostředí

Do předmětu **přírodopis** byla integrována témata z oblasti **Výchova ke zdraví. OVO 4, 7, 8, 9, 12, 13, 15**

Průřezová témata

- VDO - 4 9. ročník aplikace odpovědného jednání, zodpovědnost za své zdraví, angažovaný přístup k prostředí
- OSV - 1.3 8. ročník evoluce lidského chování, zvířecí a lidské komunikace, seberegulující jednání

- EV - 1 6. - 7. ročník porozumění souvislostem v biosféře, vztahu člověka a prostředí a důsledkům lidských činností na prostředí, zachování biologické rovnováhy – ekosystémy les, voda, travní ekosystémy, lidská sídla
- EV - 2 6. - 7. ročník životní podmínky jednotlivých ekosystémů
- EV - 3 8. ročník lidské aktivity, problémy ŽP v závislosti na zdraví, globální problémy, růst populace
- EV - 4 6. - 9. ročník vztah člověka k prostředí
- VMEGS - 1-3 6. - 9. ročník evropská a globální dimenze v základech ekologie
- MuV - 2 8. ročník původ lidstva, rasismus

Výchovné a vzdělávací strategie uplatňované ve vyučování pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Ve vyučovacím předmětu přírodopis využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- volit a využívat vhodné způsoby, metody a strategie učení
- vyhledávat, třídit a propojovat informace / učebnice, encyklopedie, PC, rejstřík, atlasy , klíče/
- správně používat odbornou terminologii
- samostatně pozorovat a porovnávat získané informace / práce při vyučování , laboratorní práce ,
- nalézat souvislostí, nalézání chyby a odstranění
- prezentovat své práce při výstavách , soutěžích, přehlídkách
- pracovat metodami, při kterých žáci docházejí k objevům a závěrům sami
- hodnotit a sebehodnotit zvolené postupy a dosažené výsledky

Kompetence k řešení problémů

- zadávat úkoly způsobem, který umožňuje více postupů / laboratorní práce,
- navozovat situace, při kterých žáci sami navrhnou řešení, dochází k závěrům a vyhodnocují získaná fakta / pokusy

- porovnávat nalezená řešení, jejich podobných i odlišných znak

Kompetence komunikativní

- pracovat ve skupinách, vést žáky k pochopení, že je založena na komunikaci mezi žáky, respektování názorů druhých, na diskusi
- vyžadovat souvislé odpovědi na zadanou otázku
- prezentovat své práce, mají možnost sami zhodnotit výsledky své práce a reagovat na hodnocení ostatních, argumentovat, přijmout kritiku
- tvořit smysluplné otázky a odpovědi
- orientovat se v textu, třídit informace a vlastními slovy formulovat hlavní myšlenky.

Kompetence sociální a personální

- využívat skupinového vyučování ke spolupráci při řešení problémů
- navozovat situace vedoucí k posílení sebedůvěry žáků, pocitu zodpovědnosti
- respektovat společně dohodnutá pravidla
- organizovat si práci ve skupinách, ve dvojicích, v týmu.
- učit se navzájem.
- pracovat zajímavými metodami – myšlenkové mapy, brainstorming...

Kompetence občanské

- dodržovat pravidla slušného chování, zdůrazňovat rovnost lidí a potřebu jejich vzájemné spolupráce
- uplatňovat práva a povinnosti v souvislosti s ochranou životního prostředí, ochranou vlastního zdraví i zdraví svých blízkých
- praktické třídění odpadu a ochranu životního prostředí, brát za své motto: „Zachovejme naši planetu budoucím generacím v použitelném stavu.“

Kompetence pracovní

- věnovat náležitou pozornost dodržování bezpečnostních a hygienických pravidel při práci s mikroskopickými preparáty a s živými přírodninami
- organizování vlastní práce, navrhování postupů a časového rozvrhu

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- zkoumání přírodních faktů a jejich souvislostí s využitím různých empirických metod poznávání (pozorování, měření, experiment) i různých metod racionálního uvažování
- potřebě klást si otázky o průběhu a příčinách různých přírodních procesů, správně tyto otázky formulovat a hledat na ně adekvátní odpovědi
- způsobu myšlení, které vyžaduje ověřování vyslovovaných domněnek o přírodních faktech více nezávislými způsoby
- posuzování důležitosti, spolehlivosti a správnosti získaných přírodovědných dat pro potvrzení nebo vyvrácení vyslovovaných hypotéz či závěrů
- zapojování do aktivit směřujících k šetrnému chování k přírodním systémům, k vlastnímu zdraví a zdraví ostatních lidí
- porozumění souvislostem mezi činnostmi lidí a stavem přírodního a životního prostředí
- uvažování a jednání, která preferují co nejefektivnější využívání zdrojů energie v praxi, včetně co nejširšího využívání jejich obnovitelných zdrojů, zejména pak slunečního záření, větru, vody a biomasy
- utváření dovedností vhodně se chovat při kontaktu s objekty či situacemi potenciálně či aktuálně ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí lidí

Očekávané výstupy předmětu

Na konci 3. období základního vzdělávání žák:

OBEČNÁ BIOLOGIE A GENETIKA

- P-9-1-01:1 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů
- P-9-1-02:2 vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti
- P-9-1-03:3 uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů
- P-9-1-04:4 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-1-01:1p orientuje se v přehledu vývoje organismů a rozlišuje základní projevy a podmínky života
- P-9-1-04p ví o vlivu virů a bakterií v přírodě a na člověka
 - má základní vědomosti o přírodě a přírodních dějích
 - pozná význam rostlin a živočichů v přírodě i pro člověka

BIOLOGIE HUB

- P-9-2-01:5 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-2-01:5p rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby podle charakteristických znaků

BIOLOGIE ROSTLIN

- P-9-3-01:6 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům
- P-9-3-02:7 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin
- P-9-3-03:8 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich významné zástupce pomocí klíčů a atlasů

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-3-02:7p ví o základních rostlinných fyziologických procesech a o jejich využití

- P-9-3-03:7p zná význam hospodářsky důležitých rostlin a způsob jejich pěstování
- P-9-3-03:8p rozliší základní systematické skupiny rostlin a zná jejich zástupce

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

- P-9-4-01:9 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
- P-9-4-02:10 rozlišuje a porovná jednotlivé skupiny živočichů, určuje vybrané živočichy, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin
- P-9-4-03:11 odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
- P-9-4-04:12 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-4-01:9p porovná vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů
- P-9-4-02:10p rozliší jednotlivé skupiny živočichů a zná jejich hlavní zástupce
- P-9-4-03:11p odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí
- P-9-4-04:12p ví o významu živočichů v přírodě i pro člověka a uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy
- využívá zkušeností s chovem vybraných domácích živočichů k zajišťování jejich životních potřeb

BIOLOGIE ČLOVĚKA

- P-9-5-01:13 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy
- P-9-5-02:14 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka
- P-9-5-03:15 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří
- P-9-5-04:16 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby, objasní význam zdravého způsobu života

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-5-01:13p popíše stavbu orgánů a orgánových soustav lidského těla a jejich funkce
- P-9-5-02:14p charakterizuje hlavní etapy vývoje člověka
- P-9-5-03:15p popíše vznik a vývin jedince
- P-9-5-04:16 p rozliší příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

- VZ-9-1-01:17 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví
- VZ-9-1-07:18 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky
- VZ-9-1-08:19 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc
- VZ-9-1-09:20 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce
- VZ-9-1-12:21 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování
- VZ-9-1-13:22 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým
- VZ-9-1-15:23 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VZ-9-1-01:17p, VZ-9-1-09p respektuje zdravotní stav svůj i svých vrstevníků a v rámci svých možností usiluje o aktivní podporu zdraví
- VZ-9-1-07:18p dodržuje správné stravovací návyky a v rámci svých možností uplatňuje zásady správné výživy a zdravého stravování
- VZ-9-1-08:19p svěří se se zdravotním problémem
- VZ-9-1-13:20p dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her
- VZ-9-1-13:22p uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy
- VZ-9-1-15:23p uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc; ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla

NEŽIVÁ PŘÍRODA

- P-9-6-01:24 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek
- P-9-6-02:25 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody
- P-9-6-03:26 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-6-02:24p pozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny
- P-9-6-03:25p rozliší důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů
- P-9-6-06.26p ví o významu vlivu podnebí a počasí na rozvoj a udržení života na Zemi

ZÁKLADY EKOLOGIE

- P-9-7-01:27 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi
- P-9-7-02:28 objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému
- P-9-7-03:29 vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam
- P-9-7-04:30 uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-7-01:27p uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi
- P-9-7-02:28p objasní základní princip některého ekosystému
- P-9-7-03:29p vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech
- P-9-7-04:30ap popíše změny v přírodě vyvolané člověkem a objasní jejich důsledky
- P-9-7-04:30bp pozná kladný a záporný vliv člověka na životní prostředí

PRAKTICKÉ POZNÁVÁNÍ PŘÍRODY

- P-9-8-01:31 aplikuje praktické metody poznávání přírody

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- P-9-8-01:31p využívá metody poznávání přírody osvojované v přírodopisu

Vzdělávací oblast:	Člověk a příroda
Vzdělávací obor:	Přírodopis
Vyučovací předmět:	Přírodopis
Období – ročník:	3. období – 6. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
OBEČNÁ BIOLOGIE				
<ul style="list-style-type: none"> - vlastními slovy popíše teorii vzniku života na Zemi - vysvětlí vývoj primitivních organismů v oceánu až po přechod organismů na souš - orientuje se v daném přehledu vývoji organismů - objasní vznik rozmanitosti života na Zemi - jmenuje člověka jako živočicha, který nejvíce ovlivňuje život na Zemi - 1. rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů - vysvětlí způsoby rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti 	1	<p>Vznik života na Zemi</p> <p>Základní projevy živých organismů</p>	<p>VDO – 4</p> <p>VMEGS 1-3</p> <p>EV - 1</p> <p>EV - 2</p> <p>EV - 4</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - popíše potravní závislost mezi organismy - s porozuměním používá pojem ekosystém, uvede příklad - s porozuměním používá pojmy: producent, konzument, rozkladač, uvede příklady - objasní rozdíl mezi potravním řetězcem a potravní pyramidou 	27, 29	Potravní vztahy organismů		

<ul style="list-style-type: none"> - definuje pojem cizopasník - parazit, uvede příklady - objasní pojem symbióza, uvede příklady - 1. uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi - 2. vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech 				
<ul style="list-style-type: none"> - využívá dalekohled, lupu, mikroskop, při pozorování přírody - samostatně zhotoví jednoduchý mikroskopický preparát - samostatně pracuje s mikroskopem - dodržuje postup práce při práci s mikroskopem, určuje zvětšení - umí využívat moderní technologie k určování přírodnin - 1. aplikuje praktické metody poznávání přírody 	31	Poznávání přírody		
<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje hlavní znaky virů - vysvětlí, proč nemůžeme na virová onemocnění používat antibiotika - uvede příklady, jak se lidské tělo brání proti antibiotikům - vyjmenuje některá virová onemocnění - určí způsob, jak se proti virovým onemocněním můžeme bránit - vysvětlí pojmy mikrobiologie a očkování - 1. uvede na příkladech z běžného života význam virů v přírodě i pro člověka 	4	Viry		
<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje základní znaky bakterií - určí rozdíl mezi bakteriemi a viry - popíše stavbu buňky a její rozmnožování - uvede příklady bakteriálních onemocnění 	4	Bakterie		Laboratorní práce - Buňka cibule

<ul style="list-style-type: none"> - vlastními slovy vysvětlí důležitost objevu antibiotik pro potlačení chorob na Zemi - 1. uvede na příkladech z běžného života význam bakterií v přírodě i pro člověka 				
BIOLOGIE HUB				
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pozitivní a negativní vliv hub na člověka a živé organismy - popíše stavbu těla a rozmnožování - určuje základní druhy hub - zdůvodní využití hub k přípravě pokrmů - podle přírodnin, modelů nebo obrázků přírodnin s rozlišovacími znaky určí nejznámější zástupce hub v ČR - rozliší mezi vybranými houbami jedlé a jedovaté podle typických znaků - uvede zásady bezpečného sběru hub - 1. rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků 	5	Houby		
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojem soužití na příkladu lišejníků - objasní význam lišejníku - s porozuměním používá pojem indikátor - uvede zástupce lišejníku 		Lišejníky		

BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

<ul style="list-style-type: none"> - vyjmenuje základní znaky prvoků - určí místa výskytu prvoků - vysvětlí způsob rozmnožování prvoků - dělí prvoky podle způsobu jejich pohybu, uvede příklady - 1. porovná základní vnější a vnitřní stavbu mikroskopických živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých organel 	9	Prvoci		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. popíše životní prostředí a hlavní vnější znaky žahavců, ploštěnců, hlístů - 2. dělí měkkýše na plže, mlže, hlavonožce, vymezí jejich společné a rozdílné znaky, popíše jejich životní prostředí - 3. popíše životní prostředí a hlavní vnější znaky kroužkovců - definuje trilobity jako vymřelou skupinu živočichů - dělí klepítkatce na štíry, pavouky, sekáče, roztoče, popíše jejich životní prostředí a hlavní vnější znaky - 4. popíše životní prostředí a hlavní znaky korýšů, stonožek a mnohonožek - 5. popíše životní prostředí a hlavní vnější znaky a způsoby rozmnožování hmyzu - uvede příklady bezobratlých, kteří se mohou stát škůdci, a způsoby ochrany před nimi 	9 10 11	Bezobratlí živočichové <ul style="list-style-type: none"> - žahavci - ploštěnci - hlísti - měkkýši - kroužkovci - členovci 		Laboratorní práce: Trepka velká Stavba těla hmyzu

Vzdělávací oblast:	Člověk a příroda
Vzdělávací obor:	Přírodopis
Vyučovací předmět:	Přírodopis
Období – ročník:	3. období – 7. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ				
<ul style="list-style-type: none"> - objasní pojem strunatci a vyjmenuje jejich základní znaky - vymezení rozdílu mezi bezobratlými živočichy a strunatci - 1. popíše životní prostředí, hlavní znaky obratlovců - dělí obratlovce na paryby, ryby, obojživelníky, plazy, ptáky - 2. popíše životní prostředí, hlavní vnější znaky a vyjmenuje zástupce skupin obratlovců: paryby, ryby, obojživelníci, plazi, ptáci, savci - vysvětlí způsob rozmnožování jednotlivých skupin obratlovců 	9 10	Strunatci Obratlovci <ul style="list-style-type: none"> - paryby - ryby - obojživelníci - plazi - ptáci - savci 	EV - 1 EV - 2 EV - 4 VMEGS - 1-3	Exkurze: ZOO, botanická zahrada

<ul style="list-style-type: none"> - popíše hlavní znaky ekosystémů - uvede typické zástupce strunatců, kteří se v ekosystémech vyskytují - 1. uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi - 2. objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému - 3. vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam - 4. odvodí na základě pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, na příkladech objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí - 5. zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy 	11,12 27,28 29	Obratlovci v umělých a přirozených ekosystémech		
BIOLOGIE ROSTLIN				
<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí postavení rostlin v systému organismů a v potravních vztazích - objasní pojem pletivo a vysvětlí funkci různých typů pletiv - chápe dvouslovné pojmenování rostlin 1. žák rozliší pojmy buňka, pletivo, orgán rostlinného těla (souvislost mezi stavbou a funkcí) 	6	Říše rostlin		

<p>1. žák rozliší na základě pozorování rozdílnou složitost stavby těla zelených řas, mechů, plavuní, přesliček a kapradiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje hlavní znaky zelených řas, mechů, plavuní, přesliček a kapradiny - pozná a zařadí typické zástupce jednotlivých skupin - popíše jejich životní prostředí, rozmnožování, význam 	8	<p>Řasy Mechy Plavuně, přesličky, kapradiny</p>		<p>Laboratní práce: Řasa šroubatka</p>
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje hlavní znaky nahosemenných rostlin - vyvodí rozdíl mezi krytosemennými a nahosemennými rostlinami - pozná a typické zástupce - popíše jejich životní prostředí, rozmnožování, význam - 1. rozlišuje základní znaky nahosemenných rostlin a určuje jejich významné zástupce pomocí klíčů a atlasů 	8	Nahosemenné rostliny		
<ul style="list-style-type: none"> - odvodí uspořádání rostlinného těla krytosemenných rostlin - pojmenuje jednotlivé orgány krytosemenných rostlin - vysvětlí pojem vegetativní rozmnožování - objasní pojmy fotosyntéza a dýchání rostlin - vysvětlí, jak probíhá opylení a oplození rostlin - vysvětlí klíčení semene - zdůvodní příklady různých způsobů šíření semen a plodů - 1. vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin - 2. rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich významné zástupce pomocí klíčů a atlasů 	8, 7	Krytosemenné rostliny		<p>Laboratorní práce: Stavba vybraného orgánu krytosemenné rostliny</p>

<ul style="list-style-type: none"> - dokáže popsat hlavní znaky jednoděložných a dvouděložných rostlin - 1. na základě pozorování uvede příklady jednoděložných a dvouděložných rostlin 	6	Jednoděložné a dvouděložné rostliny		
<ul style="list-style-type: none"> - rozliší lesní patra, určí příklady rostlin v jednotlivých patrech - vysvětlí význam lesů v krajině, charakterizuje typy lesů v krajině, rozliší monokulturní a přirozené lesy - 1. uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi - 2. uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí 	27, 30	Vývoj a využití hospodářsky významných zástupců		

Vzdělávací oblast:	Člověk a příroda
Vzdělávací obor:	Přírodopis
Vyučovací předmět:	Přírodopis
Období – ročník:	3. období – 8. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
BIOLOGIE ČLOVĚKA				

<ul style="list-style-type: none"> - objasní biologickou a společenskou podstatu člověka - zařazuje člověka do systému živočichů, posoudí jejich příbuznost s ostatními živočichy - má základní představu o délce doby vývoje člověka a existence současného člověka - uvádí podstatné znaky v tělesném a duševním vývoji člověka - rozlišuje úroveň vyspělosti jednotlivých předchůdců člověka - charakterizuje vznik odlišných lidských skupin jako výsledek působení prostředí, uvede příklady - charakterizuje rasismus jako nevědeckou teorii - 1. orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka 	14	Vývoj člověka	OSV - 1.3 EV - 3 EV - 4 VMEGS - 1-3	
<ul style="list-style-type: none"> - umí vysvětlit pojmy: buňka, tkáň, orgán, orgánová soustava a vysvětlí jejich spojitost - vyjádří, že hlavní funkční jednotkou lidského těla jsou orgány složené z tkání - charakterizuje orgánové soustavy člověka jako soubor orgánů zajišťujících všechny životní funkce lidského těla 	13	Buňka, tkáň, orgány, orgánová soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci kosterní soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - popíše vnitřní stavbu kosti, rozezná typy kostí, objasní stavbu a funkci kloubů, rozliší chrupavku a kost - podle vyobrazení pojmenuje hlavní části lidské kostry - 3. zhodnotí nebezpečí úrazů a onemocnění opěrné soustavy 	13,16, 17,19, 20	Opěrná soustava		

<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci pohybové soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - vysvětlí funkční propojení kostry a svalstva - podle vyobrazení popíše stavbu a funkci svalu a jeho upevnění ke kostře - podle vyobrazení rozezná základní lidské svaly 	13,16,17, 19, 23	Pohybová soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci oběhové soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - pojmenuje základní tělní tekutiny - uvede význam a složení krve a jejich jednotlivých složek - vysvětlí souvislost mezi očkováním a imunitou - rozlišuje krevní skupiny a objasní princip transfuze krve - podle vyobrazení popíše stavbu a funkci krve srdce - rozlišuje typy cév, pomocí vyobrazení popíše malý plicní a velký tělní oběh 	13,16,17, 19	Oběhová soustava		Laboratorní práce: Tepová frekvence
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci dýchací soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - podle vyobrazení popíše stavbu plic a rozliší horní a dolní cesty dýchací - objasní význam červených krvinek - 3. uvádí na příkladech nemoci a vady dýchací soustavy a možné prevence - 4. zhodnotí dopad kouření a znečištěného prostředí na funkci dýchací soustavy 	13,16,17, 19,20	Dýchací soustava		

<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci trávicí soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - podle vyobrazení popíše jednotlivé části trávicí soustavy - zhodnotí význam chrupu a ústní dutiny pro správnou funkci trávicí soustavy, umí pečovat o chrup - uvede příklady onemocnění a vady trávicí soustavy a možnosti jejich prevence 	13,16,17, 19,18,20	Trávicí soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. popíše stavbu a funkci vylučovací soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - podle vyobrazení popíše jednotlivé části vylučovací soustavy - objasní stavbu a funkci ledvin - vysvětlí význam správného pitného režimu pro správnou funkci vylučovací soustavy - charakterizuje onemocnění a vady vylučovací soustavy a způsoby jejich prevenci 	13,16,17, 19,20	Vylučovací soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci kožní soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - pomocí vyobrazení popíše jednotlivé složky lidské kůže a jejich funkci - charakterizuje rozdíly v barvě kůže mezi lidmi různého věku a rozdíly v barvě kůže podle podmínek životního prostředí - 3. uvede konkrétní příklady poranění a onemocnění kůže - zná zásady správné péče o kůži, ochrany kůže před poškozením, objasní rizika nadměrného slunění 	13,16,17, 19,20	Kožní soustava	MuV - 2	Laboratorní práce: Daktyloskopie
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci nervové soustavy - 2. zhodnotí její význam pro lidské tělo - popíše stavbu a funkci neuronu - objasní základní princip synapse 	13,16,17, 19, 22	Nervová soustava		

<ul style="list-style-type: none"> - popíše jednotlivé části mozku a míchy, charakterizuje činnost obvodové nervové soustavy - 3. uvede příklady poruch nervové soustavy a příklady jejich léčby 				
<ul style="list-style-type: none"> - 1. pojmenuje lidské smysly - 2. zhodnotí jejich význam pro plnohodnotný lidský život, objasní jejich funkci - 3. uvádí příklady poruch smyslových orgánů - zhodnotí možnosti ochrany smyslových orgánů před poškozením 	13,16,17,19	Smyslová soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní funkci hormonů - 2. vysvětlí význam pro lidské tělo - vyjmenuje příklady žláz s vnitřním vyměšováním, pojmenuje hormony a popíše účinky vybraných hormonů - 3. uvede příklady poruch v tvorbě a činnosti hormonů - 	13,16,17,19	Hormonální soustava		
<ul style="list-style-type: none"> - 1. objasní stavbu a funkci rozmnožovací soustavy muže a ženy - pojmenuje a popíše mužské a ženské pohlavní orgány - charakterizuje menstruační cyklus, příznaky těhotenství - objasní vznik zárodku a jeho vývoj, vývoj plodu - uvede rizika nechtěného těhotenství, objasní problematiku omělého přerušení těhotenství - rozlišuje dostupné metody antikoncepce - 2. vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti 	2,13,15,16,21	Rozmnožovací soustava		

<ul style="list-style-type: none"> - definuje nauku o dědičnosti a uvede význam J.G. Mendela - vysvětlí dědičnosti jednoho znaku - uvede příklady dědičných chorob, na příkladech charakterizuje význam genetiky - 1. vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti - 2. uvede příklady dědičnosti v praktickém životě a příklady vlivu prostředí na utváření organismů 	2,3	Genetika		
---	-----	----------	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a příroda
Vzdělávací obor:	Přírodopis
Vyučovací předmět:	Přírodopis
Období – ročník:	3. období – 9. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
NEŽIVÁ PŘÍRODA				
<ul style="list-style-type: none"> - uvede příklady využití geologie v praxi - umí vysvětlit postavení naší planety v galaxii, vesmíru, sluneční soustavě - dovede popsat vznik a stavbu Země - má představu o podmínkách vzniku, rozšíření a evoluce života na Zemi 	26	Vznik a stavba Země	EV - 3 EV - 4 VMEGS - 1-3	

<ul style="list-style-type: none"> - charakterizujte vývoj zemské kůry a organismů na Zemi a jejich přizpůsobování prostředí - charakterizuje nejstarší formy života, od jednobuněčných k mnohobuněčným 		Vývoj zemské kůry a organismů na Zemi		
<ul style="list-style-type: none"> - dovede charakterizovat minerály, ovládá jejich třídění - uvede příklady minerálů, rozumí jejich výskytu a významu v přírodě a pro život člověka - rozliší základní fyzikální a chemické vlastnosti minerálů a význam pro jejich určování - pozná základní a hospodářsky nejdůležitější minerály - 1. uvede příklady znaků, podle kterých může rozlišovat nerosty - 2. rozlišuje důsledky vnitřních geologických dějů 	24, 25	Vnitřní geologické jevy Nerosty		
<ul style="list-style-type: none"> - rozliší a uvede příklady vnitřních a vnějších geologických procesů - systematicky rozliší jednotlivé skupiny hornin: vyvřelé, usazené, přeměněné - uvede příklady hornin, rozumí jejich výskytu, významu v přírodě a pro život člověka - pozná základní, hospodářsky nejdůležitější horniny - 1. uvede příklady znaků, podle kterých může rozlišovat horniny - 2. rozlišuje důsledky vnějších geologických dějů 	24, 25	Vnější geologické jevy Horniny		

<ul style="list-style-type: none"> - 3. rozlišuje důsledky geologického oběhu hornin 				
<ul style="list-style-type: none"> - objasní význam půdy, složení a vlastnosti - dovede charakterizovat půdy, jejich dělení a vznik - 1. rozlišuje důsledky oběhu vody - 2. uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů 	25, 26	Půda Počasí a podnebí ve vztahu k člověku		
ZÁKLADY EKOLOGIE				
<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje ekologii jako vědní obor - objasní na příkladech vybraných ekosystémů princip potravního řetězce a potravní pyramidy - rozezná největší globální problémy lidstva - objasní význam ochrany přírody v národním a mezinárodním měřítku - 1. charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi - 2. objasní na základě příkladu základní princip existence živých a neživých složek ekosystému - 3. uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí 	26 28 30	Ekologie	VMEGS 3 VDO - 4	

Příloha

Osobnostně sociální výchova - 1. období

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím předmětu

V předmětu osobnostně sociální výchova je realizováno průřezové téma Osobnostně sociální výchova. Vyučuje se 1 vyučovací hodinu týdně z disponibilní časové dotace. Předmět je povinný pro všechny žáky.

Vzdělávací oblast předmětu

- 1) Osobnostní rozvoj
- 1.1) Rozvoj schopností poznávání (OSV – 1.1)
- 1.2) Sebepoznání a sebepojetí (OSV – 1.2)
- 1.3) Seberegulace a sebeorganizace (OSV – 1.3)
- 1.4) Psychohygiena (OSV – 1.4)
- 1.5) Kreativita (OSV – 1.5)
- 2) Sociální rozvoj
- 2.1) Poznávání lidí (OSV – 2.1)
- 2.2) Mezilidské vztahy (OSV – 2.2)
- 2.3) Komunikace (OSV – 2.3)
- 2.4) Kooperace a kompetice (OSV – 2.4)

- 3) Morální rozvoj
- 3.1) Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (OSV – 3.1)
- 3.2) Hodnoty, postoje, praktická etika (OSV – 3.2)

Časová dotace

1. - 3. ročník 1 hodinu týdně

Místo výuky

- třídy
- učebna PC
- školní areál
- prostory mimo školu

Mezipředmětové vztahy

Vyučovací předmět osobnostně sociální výchova je úzce spjat s dalšími vyučovacími předměty, protože tématické okruhy PT Osobnostně sociální výchova jsou zařazeny i do dalších vyučovacích předmětů.

Průřezová témata

- VDO – 1 Občanská společnost a škola
- VDO – 2 Občan, občanská společnost a stát
- VDO – 3 Formy participace občanů v politickém životě
- VDO – 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- VMEGS – 2 Objevujeme Evropu a svět

- VMEGS – 3 Jsme Evropané
- MuV – 1 Kulturní diference
- MuV – 3 Etnický původ
- MuV – 4 Multikulturalita
- MuV – 5 Princip sociálního smíru a solidarity
- EV – 4 Vztah člověka k prostředí

Výchovné a vzdělávací strategie uplatňované ve vyučování pro rozvoj klíčových kompetencí

Ve vyučovacím předmětu osobnostně sociální výchova využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- aby je práce bavila a bavila i učitele (zařazováním modelových scének, vytvářením názorných pomůcek atd.)
- postup od lehčího k složitějšímu, od známého k neznámému, od školy, přes obec, region, vlast až k Evropě a světu.
- uplatnit získané poznatky v běžném životě ve škole i mimo ni
- pracovat s informacemi (texty, obrazové materiály, přehledy s využitím internetu, tisku atd.)
- organizovat si svou práci a dokončovat ji v dohodnuté kvalitě a termínu.
- být odpovědni za svou práci a učení.
- prezentovat výsledky své práce
- hodnocení a sebehodnocení, spoluvytvářet kritéria
- účastnit se situací, ve kterých každé dítě může zažít úspěch
- dojít k řešení a závěrům sami

Kompetence k řešení problému

- plnění úkolů, které je možno řešit různými postupy a kde lze kombinovat informace z různých zdrojů

- motivaci problémovými úlohami z praktického života a bezprostředního okolí (prostředí školy, obce)
- porovnávání nalezených řešení, jejich podobných i odlišných znaků
- obhajovat různá řešení problému, opírat svá tvrzení o argumenty a být zodpovědný za svá rozhodnutí
- rozvíjení schopnosti problém rozpoznat, pojmenovat ho ve všech jeho fázích, rozlišit důležité od nepodstatného a umět vyvodit závěr
- řešit problémy společně a učit se navzájem (např. v projektech, skupinách, dvojicích)

Kompetence komunikativní

- cvičit vhodnou komunikaci se spolužáky, s učiteli i ostatními dospělými ve škole i mimo školu (scénky, modelové situace, v praxi)
- výběr širokospektrálních odpovědí na otevřené otázky
- tvorbu smysluplných otázek a odpovědí
- obhajovat vhodnou formou své názory a výsledky své práce, respektovat názory jiných
- komunikaci mezi žáky různých ročníků (dotazníky, ankety mezi žáky jiných ročníků k problematice učiva Vko)
- výstižnou formulaci sebehodnocení a hodnocení spolužáků
- rozvíjet orientaci se v textu, třídít informace a vlastními slovy formulovat hlavní myšlenky
- vzájemnou komunikaci k danému problému, vyjádření myšlenky a názoru kultivovaným ústním i písemným projevem
- shromažďování informací z různých zdrojů (knihy, tisk, TV, rozhlas internet)
- rozvoj slovní zásoby a spisovného vyjadřování
- využití kooperativního učení a spolupráce při vyučování i mimo něj

Kompetence sociální a personální

- respektování společně dohodnutých pravidel
- práci ve skupinách, ve dvojicích, práci v týmu
- vzájemné učení

- poznávání různých sociálních rolí na praktických cvičeních a modelových situacích
- střídání rolí při skupinové práci
- vážit si sami sebe a zároveň respektovat a tolerovat ostatní, rozvíjet svou schopnost empatie, upevňovat přátelské vztahy
- ke spolupráci a tvořivé práci využívat zajímavé metody – myšlenkové mapy, brainstorming...
- rozvíjení respektu k práci a úspěchu druhých

Kompetence občanské

- společně stanovovat pravidla chování, na která navazuje školní řád atd.
- uvědomění si odpovědnosti za své chování a jednání
- rozvoj tolerance a ohleduplnosti k ostatním lidem, k jejich kulturním, náboženským a sociálním odlišnostem
- uplatňování jejich práv, ale zároveň plnění povinností
- prostřednictvím školního parlamentu se spolupodílet chodu školy (vznášet návrhy, dotazy, připomínky atd. a žádat na ně odpověď)

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáky k:

- poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- ke zlepšení schopnosti dětí rozpoznat různé emoce a určit strategie, jak se s nimi vypořádat
- ke zlepšení schopnosti žáků hovořit o svých pocitech a naslouchat ostatním lidem
- ke zlepšení schopnosti žáků vytvářet přátelské vztahy a vyrovnat se s odmítnutím a osamělostí

- ke zlepšení schopnosti žáků řešit konflikty
- ke zlepšení schopnosti žáků vyrovnat se se změnou nebo ztrátou.
- k dovednosti používat různé strategie podle situací, se kterými se musí vyrovnat

Očekávané výstupy

Na konci 1. období základního vzdělání žák:

- rozpozná základní emoce a určí způsoby, jak se s nimi vyrovnat
- hovoří o svých pocitech a naslouchá ostatním lidem
- rozpozná a umí navazovat přátelské vztahy a používá osvojené strategie k vyrovnání se s pocitem odmítnutí a osamělosti
- identifikuje konflikt a vybere způsob k jeho řešení
- přijímá ztrátu a změnu jako nedílnou součást běžného života a hledá způsoby, jak se s těmito situacemi vyrovnat
- používá různé strategie k vyrovnání se s obtížnými situacemi
- hledá cesty, jak pečovat o druhé a jak udržovat přátelské vztahy

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	1. období – 1. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> ● rozpozná pocity smutku a osvojí si způsob, jak se s ním vyrovnat ● rozpozná pocity zloby a naštvanosti, osvojí si strategie, které vedou k uklidnění ● rozpozná pocity žárlivosti a závisti a osvojí si způsob, jak se s ním vyrovnat ● uvědomuje si pocity nervozity včetně fyziologických projevů, osvojí si strategie, jak s nervozitou naložit ● rozpoznává pocity u druhých a hledá možnosti pomoci druhému ● vyjadřuje své pocity a myšlenky v různých situacích ● naslouchá ostatním ● dokáže si říct o pomoc ve složité situaci a požádá vhodnou osobu ● identifikuje vhodné a nevhodné chování mezi kamarády ● osvojí si strategie, jak se vyrovnat s pocity odmítnutí a osamělosti ● dokáže hledat způsoby, jak řešit konflikt s kamarádem 		<p>Pocity</p> <p>Komunikace</p> <p>Jak se vztahy tvoří a boří</p>		

<ul style="list-style-type: none">zná různé způsoby, jak navázat nová přátelství				
--	--	--	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	1. období – 2. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
<ul style="list-style-type: none">porozumí podstatě konfliktu a určuje příklady dobrého řešenírozeznává pocity, které se objevují v situaci šikany, a hledá různé způsoby řešení problémuosvojí si různé způsoby jak se uklidnit, když cítí zlobu nebo vztekhledá způsoby, jak pomoci kamarádovi vyřešit složitou situaciuvědomuje si, že změna je běžnou součástí životauvědomuje si pocity spojené se ztrátou a úmrtím a hledá způsoby, jak situaci akceptovat		Jak řešit konflikty Jak se vyrovnat se změnou nebo ztrátou		

<ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si pozitivní i negativní dopady složitých situací • používá rozdílné způsoby pro vyrovnání se s náročnou situací • osvojí si různé způsoby, jak pomoci druhému 		Zvládáme obtížné situace		
--	--	--------------------------	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	1. období – 3. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • rozpozná svůj pocit a dokáže vyjádřit, jak se cítí v jednoduchých situacích • rozpozná pocity druhých a dokáže o nich mluvit • popíše situace, které mohou takové pocity vzbuzovat • vymýšlí možnosti, které mu pomohou vyrovnat se s nepříjemnými situacemi a pocity 		Pocity		

<ul style="list-style-type: none">● vymýšlí možnosti, jak může pomoci druhému člověku cítit se lépe● vyjadřuje své pocity a myšlenky v různých situacích● naslouchá ostatním● respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru● volí vhodné verbální i neverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích● uvědomuje si pocity druhých a dokáže projevit soucit● dokáže pojmenovat důležité vlastnosti, které charakterizují dobrého kamaráda, popíše názorové podobnosti a rozdíly u dětí ve třídě a lidí v jejich okolí● uvědomuje si hodnotu spolupráce a pomoci● zná způsoby, jak navázat nová přátelství● vymýšlí a osvojuje si strategie, jak se vyrovnat s pocity odmítnutí a osamělosti● vymýšlí a osvojuje si strategie, jak se vyrovnávat s problémy s kamarády● rozvíjí empatii vůči druhým, učí se projevit soucit a zájem o spolužáka		Komunikace		
		Jak se vztahy tvoří a boří		

• seznamuje se s tím, že prožívání negativních emocí u druhých může mít různé příčiny				

Osobnostně sociální výchova - 2. období

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím předmětu

V předmětu osobnostně sociální výchova je realizováno průřezové téma Osobnostně sociální výchova. Vyučuje se 1 vyučovací hodinu týdně z disponibilní časové dotace. Předmět je povinný pro všechny žáky.

Vzdělávací oblast předmětu

- 1) Osobnostní rozvoj
 - 1.1) Rozvoj schopností poznávání (OSV – 1.1)
 - 1.2) Sebepoznání a sebepojetí (OSV – 1.2)
 - 1.3) Seberegulace a sebeorganizace (OSV – 1.3)
 - 1.4) Psychohygiena (OSV – 1.4)
 - 1.5) Kreativita (OSV – 1.5)
- 2) Sociální rozvoj

- 2.1) Poznávání lidí (OSV – 2.1)
- 2.2) Mezilidské vztahy (OSV – 2.2)
- 2.3) Komunikace (OSV – 2.3)
- 2.4) Kooperace a kompetice (OSV – 2.4)
- 3) Morální rozvoj
- 3.1) Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (OSV – 3.1)
- 3.2) Hodnoty, postoje, praktická etika (OSV – 3.2)

Časová dotace

4. - 5. ročník 1 hodinu týdně

Místo výuky

- třídy
- učebna PC
- školní areál
- prostory mimo školu

Mezipředmětové vztahy

Vyučovací předmět osobnostně sociální výchova je úzce spjat s dalšími vyučovacími předměty, protože tématické okruhy PT Osobnostně sociální výchova jsou zařazeny i do dalších vyučovacích předmětů.

Průřezová témata

- VDO – 1 Občanská společnost a škola
- VDO – 2 Občan, občanská společnost a stát
- VDO – 3 Formy participace občanů v politickém životě
- VDO – 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- VMEGS – 2 Objevujeme Evropu a svět
- VMEGS – 3 Jsme Evropané
- MuV – 1 Kulturní diference
- MuV – 3 Etnický původ
- MuV – 4 Multikulturalita
- MuV – 5 Princip sociálního smíru a solidarity
- EV – 4 Vztah člověka k prostředí

Výchovné a vzdělávací strategie uplatňované ve vyučování pro rozvoj klíčových kompetencí

Ve vyučovacím předmětu osobnostně sociální výchova využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- aby je práce bavila a bavila i učitele (zařazováním modelových scének, vytvářením názorných pomůcek atd.)
- postup od lehčího k složitějšímu, od známého k neznámému, od školy, přes obec, region, vlast až k Evropě a světu.
- uplatnit získané poznatky v běžném životě ve škole i mimo ni
- pracovat s informacemi (texty, obrazové materiály, přehledy s využitím internetu, tisku atd.)
- organizovat si svou práci a dokončovat ji v dohodnuté kvalitě a termínu.
- být odpovědní za svou práci a učení.

- prezentovat výsledky své práce
- hodnocení a sebehodnocení, spoluvytvářet kritéria
- účastnit se situací, ve kterých každé dítě může zažít úspěch
- dojít k řešení a závěrům sami

Kompetence k řešení problému

- plnění úkoly, které je možno řešit různými postupy a kde lze kombinovat informace z různých zdrojů
- motivaci problémovými úlohami z praktického života a bezprostředního okolí (prostředí školy, obce)
- porovnávání nalezených řešení, jejich podobných i odlišných znaků
- obhajovat různá řešení problému, opírat svá tvrzení o argumenty a být zodpovědný za svá rozhodnutí
- rozvíjení schopnosti problém rozpoznat, pojmenovat ho ve všech jeho fázích, rozlišit důležité od nepodstatného a umět vyvodit závěr
- řešit problémy společně a učit se navzájem (např. v projektech, skupinách, dvojicích)

Kompetence komunikativní

- cvičit vhodnou komunikaci se spolužáky, s učiteli i ostatními dospělými ve škole i mimo školu (scénky, modelové situace, v praxi)
- výběr širokospektrálních odpovědí na otevřené otázky
- tvorbu smysluplných otázek a odpovědí
- obhajovat vhodnou formou své názory a výsledky své práce, respektovat názory jiných
- komunikaci mezi žáky různých ročníků (dotazníky, ankety mezi žáky jiných ročníků k problematice učiva Vko)
- výstižnou formulaci sebehodnocení a hodnocení spolužáků
- rozvíjet orientaci se v textu, třídít informace a vlastními slovy formulovat hlavní myšlenky
- vzájemnou komunikaci k danému problému, vyjádření myšlenky a názoru kultivovaným ústním i písemným projevem
- shromažďování informací z různých zdrojů (knihy, tisk, TV, rozhlas internet)

- rozvoj slovní zásoby a spisovného vyjadřování
- využití kooperativního učení a spolupráce při vyučování i mimo něj

Kompetence sociální a personální

- respektování společně dohodnutých pravidel
- práci ve skupinách, ve dvojicích, práci v týmu
- vzájemné učení
- poznávání různých sociálních rolí na praktických cvičeních a modelových situacích
- střídání rolí při skupinové práci
- vážit si sami sebe a zároveň respektovat a tolerovat ostatní, rozvíjet svou schopnost empatie, upevňovat přátelské vztahy
- ke spolupráci a tvořivé práci využívat zajímavé metody – myšlenkové mapy, brainstorming...
- rozvíjení respektu k práci a úspěchu druhých

Kompetence občanské

- společně stanovovat pravidla chování, na která navazuje školní řád atd.
- uvědomění si odpovědnosti za své chování a jednání
- rozvoj tolerance a ohleduplnosti k ostatním lidem, k jejich kulturním, náboženským a sociálním odlišnostem
- uplatňování jejich práv, ale zároveň plnění povinností
- prostřednictvím školního parlamentu se spolupodílet chodu školy (vznášet návrhy, dotazy, připomínky atd. a žádat na ně odpověď)

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáky k:

- zlepšení schopnosti řešit problémy

- zlepšení schopnosti vyrovnat se se změnou nebo ztrátou
- zlepšení schopnosti vyrovnat se se zklamáním, pomoci zvládat jejich obavy
- uvědomění si, jaký vliv mají ostatní lidé, situace a dění kolem nich na jejich emoce
- zjištění, jak silné a hluboké mohou být jejich emoční reakce
- zkoumání a zjišťování, jak úspěch, výzvy i neúspěchy posilují jejich silné stránky
- určení vlastních silných stránek, které chtějí rozvíjet
- pochopení, co přispívá k pozitivním vztahům ve školním kolektivu, doma i v komunitě
- rozpoznávání komunikační dovednosti podporující dobré vztahy
- dovednosti popsat charakteristiky spolupracujícího chování a rozpoznat tyto charakteristiky při skupinových aktivitách
- dovednosti rozpoznat a popsat strategie ke zvládnání emocí v mnoha různých známých i neznámých situacích
- seznámení se se širokou škálou účinných strategií zvládnání náročných situací
- seznámení se a aktivnímu používání technik pro sebezklidnění
- rozpoznávání komunikačních dovedností potřebných ke zlepšení vztahů v určitých skupinách lidí a pro určité účely
- poznání a popsání charakteristiky kooperativního chování a kritéria, která jim pomohou rozpoznat kooperativní chování při skupinových aktivitách v třídním kolektivu
- podílení se na skupinových rozhodnutích a předvídání jejich důsledků v různých situacích
- nácviku různých strategií řešení konfliktů a k dovednosti vyjednat pozitivní řešení problémů
- diskuzi o vedení druhých a poznání toho, kdy je vhodné tuto roli přijmout
- popsání a použití strategií, které mohou být užitečné v situacích, v nichž se žák cítí nepříjemně nebo v ohrožení
- seznámení se se strategiemi ke zvládnání fyzických, společenských a emočních změn

- porozumění, jak jim sebeovládání a schopnost nastavit si cíle pomáhají při učení, zvládání změn a náročných situací
- nácviku komunikačních dovedností nutných k vyhledání pomoci nebo užitečných k tomu, aby mohli poskytnout pomoc svým vrstevníkům
- nácviku různých strategií řešení konfliktů a postupů vyhledání pomoci

Očekávané výstupy

Na konci 2. období základního vzdělání žák:

- rozliší základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, dokáže připustit svůj omyl a dohodnout se na společném postupu řešení
- rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
- dokáže se těšit z radosti a úspěchu jiných, pozitivně hodnotí druhé v běžných podmínkách
- chápe, že změny k životu patří a že novým okolnostem je možné se úspěšně přizpůsobit
- uvědomuje si pozitivní i negativní důsledky změn a ztrát
- ví, co může udělat, aby se v situacích, které nemůže změnit, cítil lépe nebo aby se tak cítili druzí
- používá různé postupy, které mu pomáhají vyrovnat se zklamáním
- vyjadřuje své obavy a používá postupy k vyrovnání se s vlastními obavami a dokáže nabídnout pomoc i druhým
- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, rodině, v obci (městě)

- rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení
- uvědomuje své schopnosti a silné stránky, utváří si pozitivní sebehodnocení.
- jednoduchými skutky realizuje tvořivost v mezilidských vztazích, především v rodině a v kolektivu třídy
- iniciativně vstupuje do vztahů s vrstevníky, dokáže rozlišit jejich nabídky k aktivitě a na nevhodné nabídky reaguje asertivně
- aplikuje postoje a způsobilosti, které rozvíjejí mezilidské vztahy
- svým chováním přispívá k dobrým mezilidským vztahům ve třídě i mimo ni
- uvědomuje si hodnoty spolupráce a pomoci, hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů
- uvědomuje si mravní rozměry různých způsobů lidského chování

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	2. období – 4. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
---------------	---------------	-------	--------------------------------	----------

<ul style="list-style-type: none"> • vymýšlí různé strategie, které mu pomohou cítit se lépe • verbálně vyjádří své obavy a používá způsoby, jak se s nimi vyrovnat • používá si různé způsoby, jak pomoci druhému vyrovnat se s obavami 				
---	--	--	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a jeho svět
Vzdělávací obor:	Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	2. období – 5. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
---------------	------------	-------	--------------------------	----------

<ul style="list-style-type: none"> ● rozpozná, jak se týmové silné stránky dají dobře využít při společných hrách. ● popíše charakteristiky spolupracujícího chování a rozpozná takové chování při skupinových aktivitách v třídním kolektivu ● pochopí, co jsou silné stránky osobnosti a k čemu jsou dobré ● rozpozná a pojmenuje své silné stránky ● seznámí se s tím, jak silné stránky pomáhají lidem učit se a rozvíjet ● popíše, jaké silné stránky lidé každodenně využívají ● uvede příklady, jak podle činů člověka rozpoznat jeho silné stránky ● volí si, které své silné stránky by chtěl více rozvíjet ● uvědomuje si, že každý máme jiné obavy, reakce a strategie zvládnání náročných situací ● chápe nutnost respektovat tuto rozdílnost ● identifikuje, jak silné mohou být jeho emoční reakce ● popíše situace, které mohou vyvolávat silné emoce ● rozvíjí svou schopnost sebeovládání a rychlého reagování 		<p>Zvládnání náročných situací</p> <p>Řešení problémů</p>		
--	--	---	--	--

<ul style="list-style-type: none">● procvičí si techniky zvládání hněvu a vzteku a zhodnotí, jak by jim tyto techniky mohly pomoci zvládat negativní emoce● přemýšlí o dopadech svých činů na ostatní a ví, jak se správně omluvit● určí komunikační dovednosti, kterými mohou zlepšit spolupráci ve skupině při řešení společného úkolu● vysvětlí, co znamená „mít problém“, a uvede příklady● chápe, že každý problém může mít vícero řešení a že tato řešení v určitých situacích jsou různě účinná● zváží výhody a nevýhody různých možností řešení problému.● osvojí si strategie řešení problémů a vybrané strategie dokáže aktivně použít● definuje pojem stres a uvede příklady příčin stresu● zná možnosti sebeovládání a sebezklidnění● diskutuje o tom, kdy je důležité umět se ovládat a zklidnit● popíše, jak mu zklidnění a sebeovládání pomáhá při výuce● seznamuje se s různými strategiemi zvládání silných emocí a aktivně zkouší využít strategie zklidnění		Zvládání stresu		
		Vyhledání pomoci		

<ul style="list-style-type: none">● vyzkouší si relaxační techniky a sdílí s ostatními své pocity po relaxačním cvičení● popíše, kdy je vhodné danou relaxační techniku použít● uvědomí si, jak důležitá je při komunikaci přesnost a srozumitelnost, zvláště když žádáme o pomoc a jasnou komunikaci aktivně používají● ovládá strategie sebeovládání a týmového chování● chápe důležitost vzájemné pomoci a diskutuje o různých zdrojích pomoci● dokáže nalézt vhodný zdroj pomoci pro konkrétní náročné situace● chápe důležitost dovednosti umět o pomoc požádat● rozpozná, kdy je problém závažný a měl by vyhledat pomoc● chápe, že ne vždy se mu dostane požadované pomoci, i když o ni požádají, a že při hledání vhodné pomoci je někdy potřeba být vytrvalý				
---	--	--	--	--

Osobnostně sociální výchova - 3. období

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím předmětu

V předmětu osobnostně sociální výchova je realizováno průřezové téma Osobnostně sociální výchova, z části je předmět utvořen ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Člověk a svět práce, a to ze vzdělávacího obsahu tematického okruhu Svět práce a z části ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví. Vyučuje se ½ vyučovací hodiny týdně v 6. až 9. ročníku, tedy 1 vyučovací hodinu za 2 týdny z disponibilní časové dotace. Předmět je povinný pro všechny žáky.

Vzdělávací oblast předmětu

- sebepoznání a poznávání druhých lidí – své i jejich chování, jednání
- vztahy v rodině
- respektování mravních principů společenského soužití
- odpovědnost za vlastní názory, skutky i jejich důsledky
- plánování, organizování a hodnocení pracovní činnosti samostatně i v týmu.
- dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci
- poskytování důležitých informací ze sféry výkonu práce
- odpovědné rozhodování o dalším profesním zaměření
- pracovní činnost jako seberealizace
- rozvíjení podnikatelského myšlení
- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů

- poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci

Časová dotace

6. - 9. ročník 0,5 hodiny týdně

Místo výuky

- třídy
- učebna PC
- školní areál
- prostory mimo školu

Mezipředmětové vztahy

Vyučovací předmět osobnostně sociální výchova je úzce spjata s dalšími vyučovacími předměty, protože tématické okruhy PT Osobnostně sociální výchova jsou zařazeny i do dalších vyučovacích předmětů, má také těsnou návaznost zejména na předměty výchova k občanství a pracovní činnosti.

Průřezová témata

- VDO – 1 Občanská společnost a škola
- VDO – 2 Občan, občanská společnost a stát
- VDO – 3 Formy participace občanů v politickém životě
- VDO – 4 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování
- VMEGS – 2 Objevujeme Evropu a svět
- VMEGS – 3 Jsme Evropané
- MuV – 1 Kulturní diference
- MuV – 3 Etnický původ
- MuV – 4 Multikulturalita
- MuV – 5 Princip sociálního smíru a solidarity
- EV – 4 Vztah člověka k prostředí

Výchovné a vzdělávací strategie uplatňované ve vyučování pro rozvoj klíčových kompetencí

Ve vyučovacím předmětu osobnostně sociální výchova využíváme pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí zejména strategie, které mají žákům umožnit:

Kompetence k učení

- aby je práce bavila a bavila i učitele (zařazováním modelových scének, vytvářením názorných pomůcek atd.)

- postup od lehčího k složitějšímu, od známého k neznámému, od školy, přes obec, region, vlast až k Evropě a světu.
- uplatnit získané poznatky v běžném životě ve škole i mimo ni
- pracovat s informacemi (texty, obrazové materiály, přehledy s využitím internetu, tisku atd.)
- organizovat si svou práci a dokončovat ji v dohodnuté kvalitě a termínu.
- být odpovědní za svou práci a učení.
- prezentovat výsledky své práce
- hodnocení a sebehodnocení, spoluvytvářet kritéria
- účastnit se situací, ve kterých každé dítě může zažít úspěch
- dojít k řešení a závěrům sami

Kompetence k řešení problému

- plnění úkoly, které je možno řešit různými postupy a kde lze kombinovat informace z různých zdrojů
- motivaci problémovými úlohami z praktického života a bezprostředního okolí (prostředí školy, obce)
- porovnávání nalezených řešení, jejich podobných i odlišných znaků
- obhajovat různá řešení problému, opírat svá tvrzení o argumenty a být zodpovědný za svá rozhodnutí
- rozvíjení schopnosti problém rozpoznat, pojmenovat ho ve všech jeho fázích, rozlišit důležité od nepodstatného a umět vyvodit závěr
- řešit problémy společně a učit se navzájem (např. v projektech, skupinách, dvojicích)

Kompetence komunikativní

- cvičit vhodnou komunikaci se spolužáky, s učiteli i ostatními dospělými ve škole i mimo školu (scénky, modelové situace, v praxi)
- výběr širokospektrálních odpovědí na otevřené otázky
- tvorbu smysluplných otázek a odpovědí
- obhajovat vhodnou formou své názory a výsledky své práce, respektovat názory jiných

- komunikaci mezi žáky různých ročníků (dotazníky, ankety mezi žáky jiných ročníků k problematice učiva Vko)
- výstižnou formulaci sebehodnocení a hodnocení spolužáků
- rozvíjet orientaci se v textu, třídít informace a vlastními slovy formulovat hlavní myšlenky
- vzájemnou komunikaci k danému problému, vyjádření myšlenky a názoru kultivovaným ústním i písemným projevem
- shromažďování informací z různých zdrojů (knihy, tisk, TV, rozhlas internet)
- rozvoj slovní zásoby a spisovného vyjadřování
- využití kooperativního učení a spolupráce při vyučování i mimo něj

Kompetence sociální a personální

- respektování společně dohodnutých pravidel
- práci ve skupinách, ve dvojicích, práci v týmu
- vzájemné učení
- poznávání různých sociálních rolí na praktických cvičeních a modelových situacích
- střídání rolí při skupinové práci
- vážit si sami sebe a zároveň respektovat a tolerovat ostatní, rozvíjet svou schopnost empatie, upevňovat přátelské vztahy
- ke spolupráci a tvořivé práci využívat zajímavé metody – myšlenkové mapy, brainstorming...
- rozvíjení respektu k práci a úspěchu druhých

Kompetence občanské

- společně stanovovat pravidla chování, na která navazuje školní řád atd.
- uvědomění si odpovědnosti za své chování a jednání
- rozvoj tolerance a ohleduplnosti k ostatním lidem, k jejich kulturním, náboženským a sociálním odlišnostem
- uplatňování jejich práv, ale zároveň plnění povinností

- prostřednictvím školního parlamentu se spolupodílet chodu školy (vznášet návrhy, dotazy, připomínky atd. a žádat na ně odpověď)

Kompetence pracovní

- účastnit se besed s lidmi vykonávajícími zajímavá povolání
- odhalovat a poznávat jejich vlohy a předpoklady pro další vzdělávání a učit se odhadovat vlastní reálné možnosti
- procvičovat vnímání pracovních pokynů a řídit se jimi při práci
- na modelových situacích zkoušet praktické činnosti a úkoly z běžného života
- rozvoj manuální zručnosti a dovednosti, používání pracovních nástrojů (vybarvování, stříhání, lepení...)

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí, pozitivnímu vztahu k práci a k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce žáků tím, že vede žáky k:

- poznávání zdraví jako důležité hodnoty v kontextu dalších životních hodnot
- pochopení zdraví jako vyváženého stavu tělesné, duševní i sociální pohody a k vnímání radostných prožitků z činností podpořených pohybem, příjemným prostředím a atmosférou příznivých vztahů
- poznávání člověka jako jedince závislého v jednotlivých etapách života na způsobu vlastního jednání a rozhodování, na úrovni mezilidských vztahů i na kvalitě prostředí
- získávání základní orientace v názorech na to, co je zdravé a co může zdraví prospět, i na to, co zdraví ohrožuje a poškozuje
- využívání osvojených preventivních postupů pro ovlivňování zdraví v denním režimu, k upevňování způsobů rozhodování a jednání v souladu s aktivní podporou zdraví v každé životní situaci i k poznávání a využívání míst souvisejících s preventivní ochranou zdraví
- propojování činností a jednání souvisejících se zdravím a zdravými mezilidskými vztahy se základními etickými a morálními postoji, s volným úsilím atd.
- chápání zdatnosti, dobrého fyzického vzhledu i duševní pohody jako významného předpokladu výběru profesní dráhy, partnerů, společenských činností atd.
- ochraně zdraví a životů při každodenních rizikových situacích i mimořádných událostech a k využívání osvojených postupů spojených s řešením jednotlivých mimořádných událostí
- aktivnímu zapojování do činností podporujících zdraví a do propagace zdravotně prospěšných činností ve škole i v obci
- osvojení základních pracovních dovedností a návyků z různých pracovních oblastí, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí a pomůcek při práci i v běžném životě
- vytrvalosti a soustavnosti při plnění zadaných úkolů, k uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při pracovní činnosti a k vynakládání úsilí na dosažení kvalitního výsledku
- poznání, že technika jako významná součást lidské kultury je vždy úzce spojena s pracovní činností člověka
- autentickému a objektivnímu poznávání okolního světa, k potřebné sebedůvěře, k novému postoji a hodnotám ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí
- chápání práce a pracovní činnosti jako příležitosti k seberealizaci, sebeaktualizaci a k rozvíjení podnikatelského myšlení

Očekávané výstupy

Na konci 3. období základního vzdělání žák:

- VÝCHOVA KE ZDRAVÍ
- VZ-9-1-01:32 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě
- VZ-9-1-02:33 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví
- VZ-9-1-03:34 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví
- VZ-9-1-05:35 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví
- VZ-9-1-06:36 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí, k překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
- VZ-9-1-11:37 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví
- VZ-9-1-14:38 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi
- VZ-9-1-16:39 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- VZ-9-1-01p:32 chápe význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny
Dobré soužití spoluvytvářejí ve třídě (škole) všichni žáci i všichni učitelé. Dobré vztahy musí být založeny na důvěře a pochopení, bez ohledu na to, co který ze žáků zvládá. Žáci oceňují otevřenost, vzájemný respekt, motivující a spravedlivé hodnocení, které vychází z individuálních předpokladů žáků a jejich individuální snahy. Důležitým prvkem pohody je vůle ke spolupráci a vzájemné pomoci, snášlivost a vstřícnost i tam, kde se nedaří individuální nebo společný záměr. I žáci s LMP by měli být tvůrci společných pravidel jednání a chování a měli by se účastnit i jejich vyhodnocování.

- VZ-9-1-03p:34 uvědomuje si základní životní potřeby a jejich naplňování ve shodě se zdravím
Výstup směřuje především k tomu, aby si žáci uvědomovali základní fyziologické potřeby (potřebu jídla, pití, dýchání, přiměřené teploty, pohybu, spánku atd.), ale i další potřeby týkající se bezpečí, sounáležitosti, uznání a seberealizace. Sounáležitost je vhodné posilovat společnými činnostmi, úpravou společného prostředí, společným hodnocením a diskusemi k zajímavým problémům, především pak chápáním školní práce jako společného „díla“ učitelů a žáků. Především pro žáky s LMP je důležité naplňování potřeby sebedůvěry.
- VZ-9-1-05p:35 projevuje zdravé sebevědomí a preferuje ve styku s vrstevníky pozitivní životní cíle, hodnoty a zájmy
Pro žáky s LMP jde o jeden z nejobtížnějších výstupů, kterého může dosahovat jen s podporou všech učitelů a žáků. Sebevědomí je dáno vlastními úspěchy a respektem vlastní osoby. Zde záleží skutečně na dovednosti učitelů vytvářet vstřícné prostředí a eliminovat situace, v nichž je žák s LMP stavěn do situací, které snižují jeho sebevědomí.
- VZ-9-1-14p:38 zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí
Složitější situace ve výuce a v životě školy je navodit takové prostředí a vzájemné vztahy, které by jakékoli projevy brutality a násilí eliminovali. Znamená to především čestný a nekonfliktní přístup učitelů k žákům a k jejich rodičům, používání účinných postupů k zamezení šikany, výsměchu, násilí. Vhodné je vytvářet místa a situace pro vzájemné neformální setkávání žáků, učitelů, učitelů se žáky, učitelů s rodiči a žáky atd. Důležitá je i včasná informovanost o jakékoli změně v organizaci činností, v toku informací atd., která by mohla vyvolávat konflikty. Osvědčuje se i zřízení schránky či linky důvěry na škole.
- VZ-9-1-16p:39 chová se odpovědně při mimořádných událostech a prakticky využívá základní znalosti první pomoci při likvidaci následků hromadného zasažení obyvatel
Pro dosažení tohoto výstupu je vhodné využít instruktážní videa, praktické ukázky rizikového chování a záchranných akcí příslušníky policie, hasičů a dalších složek záchranného sboru. Důležité jsou především ukázky vedoucí k ochraně proti požárům, při znečištění ovzduší, při úniku škodlivin apod.

SVĚT PRÁCE

- ČSP-9-8-01:1 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí
- ČSP-9-8-02:2 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě
- ČSP-9-8-03:3 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

- ČSP-9-8-04:4 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření: žák

- ČSP-9-8-01p:1 zná pracovní činnosti vybraných profesí a má přehled o učebních oborech a středních školách
- ČSP-9-8-02p:2 posoudí své možnosti v oblasti profesní, případně pracovní orientace přihlednutím k potřebám běžného života
- ČSP-9-8-03p:3 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného dalšího vzdělávání
- ČSP-9-8-04p:4 prokáže v modelových situacích prezentaci své osoby při ucházení se o zaměstnání
 - byl seznámen s právy a povinnostmi zaměstnanců a zaměstnavatelů
 - byl seznámen s možnostmi využití poradenské pomoci v případě neúspěšného hledání zaměstnání

Vzdělávací oblast:	Člověk a společnost
Vzdělávací obor:	Osobnostně sociální výchova
Vzdělávací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	3. období – 6. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
1. vysvětlí pojmy jedinec, skupina, komunita, společnost 2. odůvodní, proč je nutné stanovovat pravidla ve společnosti (ve třídě, komunitě), a vysvětlí rozdíl mezi legislativními a etickými pravidly	32	Vztahy mezi lidmi		OVO 32-37 Výchova ke zdraví

<p>3. se podílí se na tvorbě pravidel soužití ve třídě 4. vyjmenuje přijatá pravidla a vyhodnocuje dopad vlastního jednání a jednání spolužáků na utváření mezilidských vztahů v komunitě 5. rozlišuje na základě reálných situací ve třídě, škole nebo jiné komunitě, které způsoby jednání mají pozitivní a které negativní vliv na vztahy v komunitě</p> <p>Seznamuje se s relaxačními a regeneračními technikami překonávání únavy a stresových situací Zná možnosti, kde hledat pomoc při problémech</p> <p>1. rozliší a vysvětlí na příkladech různé role v rodině, třídě, vrstevnické skupině a hierarchii vztahů v daných komunitách 2. uvede příklady chování, které přispívají k utváření dobrého sociálního klimatu (např. přátelství, vstřícnost, důvěra) nebo ho narušují (např. agresivní chování a šikana) událost</p> <p>Uvede pravidla pro bezpečnou komunikaci s vrstevníky i neznámými lidmi, Rozezná nebezpečnou komunikaci v prostředí elektronických médií Uvede příklady, jak chránit sebe a jak pomoci ostatním v situacích ohrožení</p>	<p>33</p> <p>34</p>	<p>Stres a jeho vztah ke zdraví, psychohygienu</p> <p>Druhy citů</p> <p>Projevy citů a naše chování</p> <p>Vztahy ve dvojici, v komunitě</p> <p>Kamarádství a přátelství</p> <p>Bezpečné chování a komunikace</p>		
--	---------------------	---	--	--

--	--	--	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a společnost
Vzdělávací obor:	Osobnostně sociální výchova
Vzdělávací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	3. období – 7. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
<ul style="list-style-type: none"> - žáci hodnotí sebe i druhé, znají pravidla aktivního naslouchání, přijímání názoru druhého a využívají pravidla asertivní komunikace při řešení problémů v mezilidských vztazích - 1. sestaví žebříček vlastních životních hodnot a zdůvodní jejich hierarchii 2. odůvodní, proč zdraví patří mezi důležité hodnoty lidského života 3. diskutuje se svými vrstevníky o žebříčku životních hodnot a vhodně argumentuje pro nutnost podpory 	37	<p>Sebepoznání a sebepojetí - dispozice</p> <p>Seberegulace a sebeorganizace činností a chování</p>		

<p>zdraví a aktivního přístupu ke zdraví</p> <p>4. uvede příklady konkrétního chování lidí ze svého nejbližšího okolí (rodina, kamarádi), kterými pozitivně či negativně ovlivňují své zdraví</p> <p>žáci si stanoví osobní cíle a postupné kroky k jejich dosažení porovná své předpoklady a možnosti s požadavky konkrétního povolání</p> <p>1. vysvětlí význam aktivního přístupu ke zdraví (vlastní péče o zdraví)</p> <p>2. určí oblasti životního stylu, ve kterých může aktivně podporovat své zdraví</p> <p>3. charakterizuje pojem prevence a uvede význam prevence (zejména primární) při posilování zdraví a při minimalizaci negativních vlivů na zdraví</p> <p>4. uvede a zhodnotí zásady zdravého životního stylu a aktivní podpory zdraví, které aplikuje do svého běžného života</p> <p>1. interpretuje zdraví jako stav úplné tělesné, psychické, sociální, případně duchovní pohody a nejen jako nepřítomnost nemoci nebo úrazu</p> <p>2. uvede faktory (determinanty), které ovlivňují lidské zdraví (životní styl, prostředí, zdravotnická péče, genetické faktory)</p> <p>3. uvede možné klady a zápory jednotlivých oblastí životního stylu (výživa, pohybová aktivita, sexuální chování, režimová opatření, stres, duševní hygiena aj.)</p>	<p>35</p> <p>36</p>	<p>Výživa a zdraví</p>		
--	---------------------	------------------------	--	--

<p>1. charakterizuje jednotlivá období lidského života 2. popíše s užitím vhodné terminologie tělesné a fyziologické změny v období dospívání 4. uvede příklady, jak vhodně reagovat na změny v psychosociální oblasti v období dospívání: sebeuvědomění, sebeprosazování, abstraktní myšlení, výkyvy nálad, nabývání vlastních postojů a odpovědnosti, osobních životních hodnot, rozlišování vlastních silných a slabých stránek, zájem o sexualitu, navazování vztahů ve skupině vrstevníků, odpoutávání od rodičů aj.</p> <p>vyjmenují rizikové chování (alkohol, kouření, nebezpečné látky, závislost na internetu, násilné chování...) a jejich negativní dopady na člověka</p> <p>navrhne řešení, jak předcházet rizikovému chování</p> <p>navrhnu možnosti, kde hledat pomoc v těžké životní situaci</p>		<p>Dětství, puberta, dospívání</p> <p>Autodestruktivní závislosti</p>		
--	--	---	--	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a svět práce
Vzdělávací obor:	Člověk a svět práce
Vyučovací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	3. období – 8. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
---------------	---------------	-------	-----------------------------	----------

<p>5. uplatňuje v praxi (ve třídě, škole) respekt k opačnému i stejnému pohlaví a základní pravidla etikety</p> <p>3. charakterizuje mechanismus početí a období gravidity</p> <p>4. vysvětlí význam základních (biologických) a tzv. vyšších lidských potřeb a uvede příklady jejich uspokojování</p> <p>5. uvede příklady, jak mohou mít neuspokojené základní lidské potřeby vliv na zdraví člověka</p> <p>- vysvětlí význam práce pro život člověka</p> <p>1. popíše základní profese a jejich požadavky z hlediska vzdělání a profesních dovedností</p> <p>2. vysvětlí možný vliv školy (výběr školy, zaměření, podmínky pro přijetí) na pracovní zařazení</p> <p>3. popíše pracovní prostředí vybraných profesí</p> <p>2. navrhne v modelových situacích řešení volby vhodného povolání, profesní přípravy a objasní nutnost celoživotního vzdělávání ve vybraných profesích</p> <p>1. popíše příslušné poradenské služby pro výběr povolání a jejich funkce</p> <p>2. použije vybrané webové stránky a portály pro získání a zpracování informací týkajících se</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>Zamilovanost, láska a partnerství</p> <p>Sexuální dospívání a reprodukční zdraví</p> <p>Proč lidé pracují ?</p> <p>Možnosti studia, volnočasové aktivity</p> <p>Hodnocení a sebehodnocení – dispozice</p> <p>Získáváme práci (jak hledat a najít práci nebo brigádu)</p>		
--	----------------------------	---	--	--

<p>poradenských služeb, pracovních pozic a dalších profesních informací souvisejících se získáním zaměstnání; popřípadě využije jiné možnosti k získání těchto informací</p> <p>orientuje se v pojmech hrubá a čistá mzda, sociální a zdravotní pojištění</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aplikuje pravidla slušného chování při prezentaci své osoby v modelových situacích při vstupu na trh práce 2. popíše a předvede v modelových situacích žádost o pracovní pozici 3. využije v modelových situacích materiály, které jsou důležité pro přijímací pohovor (motivační dopis, životopis...) na konkrétní pracovní pozici 	4	<p>Podnikání a zaměstnání</p> <p>Vyděláváme</p> <p>Kariéra</p> <p>Nezaměstnanost</p>	<p>OSV 3.1</p> <p>OSV 3.2</p>	
--	---	--	---	--

Vzdělávací oblast:	Člověk a svět práce
Vzdělávací obor:	Člověk a svět práce
Vyučovací předmět:	Osobnostně sociální výchova
Období – ročník:	3. období – 9. ročník

Dílčí výstupy	Odkazy OVO	Učivo	Přesahy a vazby (PT,MPV)	Poznámky
---------------	------------	-------	--------------------------	----------

<p>1. popíše základní profese a jejich požadavky z hlediska vzdělání a profesních dovedností</p> <p>2. vysvětlí možný vliv školy (výběr školy, zaměření, podmínky pro přijetí) na pracovní zařazení</p> <p>3. popíše pracovní prostředí vybraných profesí</p>	<p><u>1</u></p>	<p>Trh práce - charakter a druhy pracovních činností; požadavky kvalifikační, zdravotní a osobnostní; rovnost příležitostí na trhu práce</p>		
<p>1. navrhne v modelových situacích řešení volby vhodného povolání, profesní přípravy a objasní nutnost celoživotního vzdělávání ve vybraných profesích</p>	<p><u>2</u></p>	<p>Volba profesní orientace - tělesný a zdravotní stav, osobní vlastnosti a schopnosti, vlivy na volbu profesní orientace; práce s profesními informacemi a využívání poradenských služeb</p>		
<p>1. popíše příslušné poradenské služby pro výběr povolání a jejich funkce</p> <p>2. použije vybrané webové stránky a portály pro získání a zpracování informací týkajících se poradenských služeb, pracovních pozic a dalších profesních informací souvisejících se získáním zaměstnání; popřípadě využije jiné možnosti k získání těchto informací</p>	<p><u>3</u></p>	<p>Možnosti vzdělávání - náplň učebních a studijních oborů, přijímací řízení</p>		
<p>1. aplikuje pravidla slušného chování při prezentaci své osoby v modelových situacích při vstupu na trh práce</p> <p>2. popíše a předvede v modelových situacích žádost o pracovní pozici</p> <p>3. využije v modelových situacích materiály, které jsou důležité pro přijímací pohovor (motivační</p>		<p>Zaměstnání - pracovní příležitosti v obci (regionu), způsoby hledání zaměstnání, pohovor u zaměstnavatele, problémy nezaměstnanosti, úřady práce</p> <p>Podnikání - nejčastější formy podnikání, drobné a soukromé podnikání</p>		

<p>dopis, životopis...) na konkrétní pracovní pozici popíše náležitosti související se vznikem a zánikem manželství, vysvětlí pojem registrované partnerství a jeho odlišnosti od manželství vyjmenuje možnosti antikoncepce</p> <p>popíše pravidla zodpovědného sexuálního chování a rizika při jejich nedodržování</p> <p>1. charakterizuje možná nebezpečí vyplývající z konkrétních situací běžného života i z mimořádných událostí; uvede příčiny jejich vzniku i možné dopady na zdraví, životy lidí, majetek a životní prostředí 2. vysvětlí význam integrovaného záchranného systému a jeho složek při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích 3. volí v modelových situacích ohrožení a mimořádných událostí vhodné způsoby jednání a chování, které vedou k bezpečí a ochraně jeho zdraví (i zdraví jiných) 4. rozliší signály používané při vzniku mimořádných</p>	<p><u>4</u></p> <p>39</p>	<p>Manželství a rodičovství včetně právního hlediska Připravenost na manželství a rodičovství</p> <p>Sexuální chování, sexuální orientace</p> <p>Klasifikace mimořádných událostí, varovný signál a jiné způsoby varování, základní úkoly ochrany obyvatelstva, evakuace, činnost po mimořádné události, prevence vzniku mimořádných událostí</p>	<p>Ochrana člověka za mimořádných událostí-celoškolní projekt napříč všemi ročníky 2. stupně)</p>	<p>OVO 39 Výchova ke zdraví</p>
---	---------------------------	---	--	---

